PROLETAREC JE DELAVSKI LIST ZA MISLEČE ČITATELJE

PROLETAREC

Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze in Prosvetne Matice

OFFICIAL ORGAN OF J. S. F. AND ITS EDUCATIONAL BUREAU

ŠT. — NO. 1809. Entered as second-class matter, Dec. 6, 1907, at the post office at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3, 1879. CHICAGO, ILL., 13. MAJA (May 13), 1942 Published Weekly at 2301 S. Lawndale Ave. LETO—VOL. XXXVII.

Winston Churchill je v svojem govoru zadnjo nedeljo Nemčiji zapretil, da bodo vsa njena mesta v teku dobrega leta razvaline in pogorišča, ako ne neha z vojno. Gornje je slika iz nemškega mesta Lubeck po bombardiranju angleških letalcev.

Doba obzidij in politika izolacije stvar prošlosti

TUDI LJUDSTVO ZED. DRŽAV SPOZNAVA, DA JE ZA MNOGE POTREBŠČINE ODVISNO OD DRUGIH KRAJEV SVETA. — ZMOTE, KI SE MAŠČUJEJO NAD NEKRIVIMI

Do 7. decembra lansko leto so izolacionisti in pacifisti prisegali, da ne more nihče do obrežja Zed. držav, bodisi po Atlantiku ali Pacifiku, ki bi hotel sem s sovražnimi nameni. Dva oceana nas ščitita. Imamo močne obrežne straže in mornarico in to je vse, kar potrebujemo za svojo varnost. Ostali svet pustimo v miru, naj se pretepa in uravnava svoje odnošaje kakor mu ljubo in drago. Mi imamo vsega dovolj, smo najbogatejša dežela, torej nimamo drugod česa iskati.

Nad 160 ladij potopljenih

Sedaj glasila izolacionistov dan za dnem pišejo o potapljanju ameriških in nevtralnih tovornih ladij, ki jih spuščajo na morsko dno sovražne podmornice v ameriških vodah ob New Jerseyju, blizu Bostona, ob Virginiji, Floridi, sploh ob vsem obrežju od severa pa skozi doli ob panamskem prekopu in dalje proti jugu. Od 7. decembra pa do 9. maja je bilo 157 potopljenih, z njimi 966 pomorščakov in potnikov, 1,212 pa je pogrešanih, kar pomeni istotako, da so utonili. 4,806 pa se jih je rešilo. Vse te ladje so bile polne tovora, ki je ves izgubljen.

Isti elementi, ki so se prej na vso moč upirali vsakemu predlogu, da se bi Zed. države čimprej zadostno pripravile na obrambo proti možnostim take nevarnosti, sedaj ogorčeno vprašujejo, kje je naša obrambna sila.

Gospodarska odvisnost

Komaj pol leta smo v vojni, pa že zelo čutimo, kako smo za marsikaj odvisni od drugih dežel. Tudi tu so se jako motili oni, ki so pravili, da nimamo nikjer nobenih interesov. Imamo vsega zadosti doma, in če nam kaj zmanjka, lahko kupimo! Niso zapopadli, da kupujemo v inozemstvu za nič koliko milijonov potrebščin vsako leto, in da naše proizvode in pridelke pa prodajamo onim, v drugih deželah, ki so zanje od nas odvisni. Dokler ni v prodajalnah tukaj ničesar manjkalo, se povprečen človek, in povprečen politik ni brigal, od kod vse to blago pride.

Razlika med izkoriščanjem in interesi

Tudi socialistični propagandisti so radi poudarjali, da nimajo Zed. države v inozemstvu kaj iskati in da je ščitenje takozvanih ameriških interesov le protektiranje vložb ameriškega kapitalizma v inozemstvu, pred vsem v Aziji, v Centralni in Južni Ameriki.

Res so kapitalistične družbe vlagale v tuje dežele in si prilaščale njihna prirodna in poljska bogastva ter izkoriščale ljudstva tam, tukaj pa kovale dobičke s prodajanjem uvoženega blaga.

Tak je bil imperializem, ki je posegal po tujih krajih v korist dobička svojega posedujočega sloja. In ako znamenja ne varajo, ga bo v sedanji vojni konec, ne pa še dobičkarstva.

In ko se to zgodi, bodo takozvani ameriški interesi še vseeno ostali. Namreč naša potreba po blagu, kovinah, živilih itd., kakršnega mi nimamo, imajo pa ga te ali one vrste druge dežele, z odpravo imperializma in izkoriščanja tujih ljudstev ne bo prenehala, nego bo treba urediti izmenjavanje blaga v prid vseh, ne samo kot je bilo dosedaj, v korist imperialističnih dežel in njihnih bogatašev.

Izolacionisti in pacifisti so bili slepi tudi za to dejstvo.

Nobena dežela se ne more

(Nadaljevanje na 5. strani.)

Vlada za prostovoljen nakup vojnih bondov

Vojna nas stane milijarde! Sedaj povprečno sto milijonov dolarjev na dan. Vlada te republike je **edina,** ki ni iskala in ne išče posojil v inozemstvu, pač pa je pomagala finančno in materijalno drugim, bodisi v mirnem času, in prijateljskim deželam v vojnah.

Vlada Zed. držav se vzdržuje le z davki in z notranjimi posojili.

V sedanjem konfliktu si je izposodila že mnogo tisoč milijonov.

Ker se ta—vsekakor največja borba v zgodovini—nadaljuje in se nič ne ve, kdaj bo končana, se **vsa dežela** preobrazuje—kot je označil predsednik, v arzenal demokracije.

Sedaj je v teku kampanja, da bi vlagal **vsakdo** od svojih dohodkov **najmanj** deset odstotkov v vojne bonde. Nihče, ki kaj zasluži, ali ima druge vire, **ni izvzet.** Vsakdo je vprašan, ako se je pripravljen **prostovoljno** obvezati. Ta denar **ne daruje** nikomur. Po zmagi ga dobi nazaj z obrestmi.

Bilo je mnogo predlogov, da se bi vsakemu delavcu jemalo 10 odstotkov pri plačah. Roosevelt želi, da bi naj ljudje rajše vlagali v vojne bonde sami od sebe. Seveda, če se sedanja kampanja ne obnese, bo kongres sprejel drug načrt, po katerem bo vsakemu **odvzetih** deset ali pa še več odstotkov, pa če mu bo všeč ali ne.

Prihranki, ki jih ljudje vlagajo kam drugam, gredo v veliki meri **vseeno** v vojne bonde. Vlada želi, da jih delavci in drugi dajejo v ta namen rajše sami, kot pa da gredo skozi več rok. Predsednik se nadeja uspeha. V ta namen želi od ljudstva razumevanje položaja in sodelovanja.

PRESOJANJA DOGODKOV DOMA IN PO SVETU

Thovald Stauning je bil premier male danske kraljevine 15 let, vštevši dve leti pod nemško okupacijo. Umrl je 3. maja v bolnišnici v Kopenhagnu v starosti 68 let. V mladosti je delal v tobačni tovarni in v poznejših letih pa se uveljavil v uinjskem in delavskem političnem gibanju. Veroval in deloval je za družbo, ki bi temeljila na sodelovanju, demokraciji in socialni svobodi. Danska je bila demokratična, vzorna dežela. Pred dvemi leti jo je okupirala nemška armada v eni noči. Nemški invaziji je bila tako izpostavljena, da bi bil vsak odpor zaman. V par urah so Nemci zasedli vse strategične točke, vštevši glavno mesto Kopenhagen. Nemški pogoji so bili: Danska naj v bodoče trguje samo z Nemčijo. Sovražna propaganda proti tretjemu rajhu mora prenehati. Inače pa lahko Danska ostane politično kakor je bila pred invazijo. Poročali so takrat, da je Stauning odstopil, a kralj Christian X. je insistiral, da naj v interesu dežele vodi dalje vladne posle. Kaj si je mislil ob svoji smrti o svojem dolgoletnem delu in o usodi, ki je zadela Evropo pod Hitlerjem, bomo točno izvedeli šele po vojni.

Rumunija in Madžarska sta neprestano v sporih od kar je morala vlada v Bukarešti prepustiti Madžarom na Hitlerjevo zahtevo del Transylvanije. Ogrska pa hoče vso. Rumunija in Madžarska sta morali na nemško zahtevo v vojno proti Rusiji, toda najrajše bi šle v vojno med sabo. Dne 9. maja se je dogodil med njima po transylvanskem incidentu prvi oboroženi spopad. Hitler jima grozi, kajti taki konflikti med njegovimi lutkami so nevarni ne samo njegovim sedanjim načrtom nego bodočnosti tretjega rajha. V Moskvi pa jim je to prav všeč.

V Italiji je dne 9. maja vsako leto praznik obnovitve "rimskega imperija". Začeli so ga praznovati pred 6. leti, ko je Mussolini oklical Italijo za cesarstvo in kralja Viktorja Emanuela pa povišal za etiopskega cesarja. — Etiopija je sedaj spet samostojna, pod angleškim varstvom, italijanskemu cesarstvu pa je v Afriki ostalo le še nekaj peska (v Libiji) in še tistega bi izgubili, ako ga jim ne gi ščitila nemška armada. Italija je sicer dobila po

(Nadaljevanje na 5. strani)

Nezgode pri delu v vojni industriji se zvišale 50 odstotkov

Na konferenci veščakov, zvana Midwest Safety Conference, ki se je vršila v Chicagu, je bilo poročano, da so nezgode pri delu, od kar je v pogonu vojna industrija, narasle petdeset odstotkov. Vse pridobitve skozi zadnjih deset let v prizadevanjih za osebno varnost delavcev pri izvrševanju njihovih poslov so s tem izbrisane.

To je dober nauk onim, ki s svojo propagando delajo vtis, da delavci hodijo v tovarne in majne samo po čeke in ničesar ne tvegajo.

Omenjene konference se je udeležilo štiri tisoč takozvanih varnostnih (safety) inženirjev, zastopnikov delavskih odborov za osebno varnost in drugih merodajnih uradnikov. Za glavni vzrok naraščanju nezgod so navajali, da je industrija vsled vojne spremenila produkcijo v prid oboroževanja in je morala vsled tega uposliti sto in sto tisoče delavcev pri takih poslih in strojih, katerih niso vajeni. Lahko bi bili še dodali, da ker morajo delati z vso mogočo naglico, nimajo časa paziti na svojo telesno varnost. Namen konference je kajpada bil naraščanje nesreč ustaviti in jih omejiti. V ta namen naj se izboljšajo varnostne naredbe in naprave in prične naj se z vzgojo, kako se paziti nezgod, že v šolah in ne šele v tovarnah in rudnikih.

Roka Božičnika ni več med nami

Pozno v pondeljek 11. maja smo dobili sporočilo, da našega soseda Roka Božičnika ni več med nami. Bolehal je dolgo in dne 8. maja na seji društvo Slavija št. 1 SNPJ, v katerem je bil član, mu je bila odobrena njegova poslednja bolniška nakaznica.

Vest o njegovi smrti je osupnila vse, ki so ga poznali. Uposlen je bil pri veliki mesarski firmi Swift Co. že prilično let. Prej je delal v premogovnikih v Kansasu in Illinoisu.

Roka Božičnika bomo pogrešali. Ni bil glasan, a imel je prepričanje in ga zastopal neustrašeno bodisi v unijskem gibanju, ali pa med nami. Povedal je svoje, kadar se mu je zdelo vredno kritizirati, in pomagal neglede če je z vsem soglašal ali ne.

Rojen je bil 14. avgusta leta 1887 v vasi Veliki kamen v brežiškem okraju na Štajerskem. V Ameriko je prišel pred okrog 35. leti.

Zapušča ženo Nikolino, ki mu je bila zvesta družica od kar sta bila poročena, dva sina in hčer — vsi trije že odraščeni. Sin Arley je tajnik Družabnega kluba Slovenski center. Prvi tajnik tega kluba pa je bil njegov pokojni oče.

Roku Božičniku časten spomin. Njegovim naše iskreno sočutje.

ZMAGE DELAVSTVA, KI JIH JE VREDNO OMENITI

"SOCIALNE ZAKONE ZA ŠČITENJE UNIJ IN LJUDSTVA PRED IZKORIŠČANJEM NAJ SE ZA ČASA VOJNE ZAVRŽE!" KDO TO PREDLAGA IN KOMU V KORIST?

Veleindustrijalci bolj in bolj namigujejo, da naj bi delavci za časa vojne bili zadovoljni z enako plačo, kakor jo prejemajo vojaki. Češ, oni tvegajo življenje, vi pa hočete nič drugega kakor visoke mezde, kar je seveda zelo nepatriotično.

Razkrinkan namen

Kampanja v tem pravcu, namreč proti mezdam delavcev v industriji, je postala že tako močna, da je zašla v vojaške tabore. Pa se je oglasila žena predsednika te republike in rekla v bistvu:

Potrebno je ohraniti naš življenjski standard na čimvišji stopnji. Vojaki se bodo namreč vrnili na svoja dela in če dobe mizerne razmere, mar jim bo to v uteho za napore in boje, ki so jih prestali na frontah?

Veseli pa bodo, ko se vrnejo v normalno življenje, če bodo prejemali za svoje delo dovolj za udobno preživljanje in s tem tudi kaj imeli od življenja.

Kdo so protivniki "visokih" mezd?

Glavni propagatorji za potlačenje delavcev v tlačanske razmere so tisti, ki se silno hudujejo nad Rooseveltovo sugestijo, da naj nihče ne prejema čistih dohodkov po odplačanju vseh davkov več kot $25,000 na leto. Niti najboljše plačani delavci nimajo v desetih letih toliko čistih dohodkov kot jih bi smel imeti bogataš na podlagi omenjenega priporočila. Pa so se raztogotili da kaj!

Tako vidimo, da so tu razredne razlike — vojna ali ne! Gre se zato, da naj delavci kujejo dobičke ne da bi se jim dostojno plačalo, in bogataši naj žanjejo neglede na višino dohodkov, ki jih imajo.

Unije zmagujejo

Unije so se propagande, ki je naperjena pod masko patriotizma proti njim zavedle in pričele s svojo še predno bi jim mogli biti plutokrati prenevarni. S pomočjo prijateljske administracije so bili v kongresu sprejeti zakoni, ki jih bi sedaj reakcionarci in izkoriščevalci radi izbrisali.

Ena izmed sprejetih predlog za ščitenje unije je bila ustanova, zvana National Labor Relations Board. Druga, prikrojena za razmere v vojnem času, se imenuje War Labor Board. In je še nekaj drugih sličnih postav, ki so industrialnim magnatom trn v peti.

Korporacije, ki so popustile

Nekatere korporacije so se v sedanjem položaju, ko se gre za pospeševanje vojne produkcije, pritoževale, da jo unije s svojimi zahtevami skrajno otežkočajo, in da je najboljše, če se jim pravico sploh kaj zahtevati odvzame toliko časa, dokler bo vojna.

V omenjenih odborih je zastopano delavstvo, industrialci, vlada in splošna javnost.

Triki korporacij, ki so hotele delavce pripraviti v dolge ure brez dodatne odškodnine za delo — pri tem pa bi same žele profit — in dalje, njihne nakane za proglašenje odprte delavnice, češ, da unije so zavora produkcije, so bili razgaljeni in skoro vse so bitko izgubile.

Med njimi so General Motors, International Harvester Co., United States Steel, in tudi Inland Steel, ta smrtna sovražnica unij, mora popuščati.

Je še mnogo drugih, ki niso zmagale.

Najtežje jim je bilo priznati unijo na način, da delavci, ki so bili člani unije v času sklenitve pogodbe, morajo v uniji tudi ostati. To je že precejšnja stopnja v "zaprto delavnico", ki jo bi korporacije rade pod pretvezo vojnih naporov popolnoma odpravile — seveda svojim dobičkom v prid.

Pa ne gre. In razveseljivo je tudi to, da se unije bolj in bolj brigajo tudi za politično akcijo. Kajti teh zmag zanje ne bi bilo, če jih ne bi varovali zakoni. Čimboljši so zakoni v prid ljudstva, toliko laglje je izvojevati stopnjema še boljše. Tako se delavstvo uči in tako je prav.

Kitajci premalo upoštevani

Kitajcem niso dale zapadne velesile skoro nikoli priznanja, da so kaj. A v sedanji vojni se sijajno drže že peto, oziroma šesto leto. O separatnem ali "zmešetarjenem" miru se nič ne ukvarjajo.

Kaj bo po vojni?

Tako se vprašujejo vsi, ki žele poraz fašizmu. Toda kaj dobimo namesto fašizma? To je vprašanje, s katerim se ukvarja zelo veliko ljudi.

Vprašanje zaposlitve še nerešeno vzlic vojni

Urad za statistiko AFL in enako CIO pravila, da je kljub čezdalje večjemu pogonu vojne industrije še vedno okrog sedem milijonov brezposelnih, in to vzlic temu, da je šlo že na stotisoče fantov in mož v armado in mornarico.

Konservativnejši viri števila brezposelnih ne cenijo tako visoko. Priznavajo pa, da jih je med štiri do pet milijonov. Ta cenitev je vsekakor prenizka.

Teko lahko sklepamo iz prijav za brezposelnostno podporo. Vsled vladnih regulacij, ki pretvarjajo obrate za civilno produkcijo v vojne namene, je bilo mnogo delavcev odpuščenih. Še več jih bo v naslednjih tednih... Predno si morejo poiskati delo drugje, vzame čas, posebno če ga morajo iti iskati v druge kraje.

Illinoiski delavski department poroča, da se je v tej državi javilo v prvih treh tednih meseca.. aprila.. za.. brezposelnostno podporo 114,471 delavcev, ali le okrog 3,800 manj kot v enakem.. času.. lansko.. leto. Frank Graves, ki je nadzornik nad posredovalnicami za službe, meni, da bi ti ljudje ali saj velika večina, lahko dobili delo, toda "rajše sede in čakajo, da dobe kaj primernega", torej tako delo, da bo njim všeč. Dotlej pa rajše vlečejo brezposelnostno zavarovalnino. Njegova kritika je le malo upravičena.

Ako se število takih prijav ni dosti znižalo v primeri z onim lansko pomlad v Illinoisu, ni verjetino, da je položaj v tem oziru kaj drugačen v drugih državah.

Spremembe v industriji so sicer povzročile, da v enih obratih delavcev manjka, v drugih pa se jih odslavlja. Primanjkuje pa zgolj mehanikov in drugih izučenih delavcev, dočim takozvanih navadnih delavcev nikjer ne manjka, razen morda tu in tam na farmah. A tudi na farmah je treba znati delati s stroji in še marsikaj drugega.

Kjer delavcev na farmah primanjkuje, jim jih skuša dati WPA. V nekaterih podeželskih okrajih so delavcem pri WPA zapretili, da bodo odslovljeni, če se bi branili zaposlitve na kmetijah. Položaj je torej neprijeten zanje kakor za brezposelne; gleda se jih postrani, češ, da se branijo dela.

Ker so sedaj vsi moški v tej deželi od 20. do 65. leta registrirani, se v merodajnih uradih v Washingtonu.. bavijo z zbiranjem statistike o njihnih poklicih. Če bo kdaj potrebno, bo tudi zaposlevanje regulirano od vlade. To je, delavci bodo morali na posle tja kamor jim bo določeno, ne pa kamor bi sami želeli ali hoteli.

Notranje trenje preti z resnimi posledicami

Časopisi, ki so napadali Roosevelta in delovali za izolacijo, imajo trikrat večjo cirkulacijo kakor oni listi, ki so branili njegovo vnanjo politiko. Najmanjšo cirkulacijo pa imajo tisti časopisi, ki so odobravali predsednikov "new deal". Boj proti njemu v sovražnem tisku se nadaljuje in prinese bržkone posledice, o kakršnih je članek na drugi strani v tej številki.

Čitatelje opozarjamo tudi na poročilo o zmagah organiziranih delavcev v sedanjih sporih z veleindustrijalci. Je na prvi strani.

O vseslovanskem kongresu v Detroitu poročata v tej številki Etbin Kristan in Lia Menton.

Zanimiva so mnenja iz delavskega in liberalnega časopisja, objavljena v angleščini na 6. strani.

Poleg tega je v tej kot v vsaki številki Proletarca veliko drugega zanimivega čtiva. Pridobite prijatelje, da si ga naroče!

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE

NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto $3.00; za pol leta $1.75; za četrt leta $1.00.

Inozemstvo: za celo leto $3.50; za pol leta $2.00.

Vsi rokopisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Jugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor.....Frank Zaitz
Business Manager.....Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:
United States: One Year $3.00; Six Months $1.75; Three Months $1.00.
Foreign Countries, One Year $3.50; Six Months $2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO, ILL.

Telephone: ROCKWELL 2864

Svobodo tiska ogrožajo le fašisti, toriji in pa prenapeteži

V prejšnji vojni je bila leta 1917 v zveznem kongresu sprejeta postava — zvana espionage act — ki daje vladi pravico ustaviti ali pa onemogočiti vsako publikacijo, o kateri se ve, ali se ji dokaže, da seje razdor in ščuvanje v interesu sovražnika te dežele, in s tem ovira njena vojna in obrambna prizadevanja.

Tisti zakon je bil po vojni suspendiran. Sedaj, ko je dežela spet v borbi — v še veliko večji kakor je bila prejšnja, je omenjena postava zopet v veljavi. Uporablja se jo, kakor takrat, ne le proti obtoženim časopisom, nego tudi proti posameznikom, ki pod raznimi krinkami ruvarijo proti interesom dežele in hujskajo javnost zoper njeno vlado.

Razlika med njimi takrat in sedaj je velika.

Takrat je oblast stopila na prste le onim, ki so ji brezobzirno nasprotovali zaradi vojne in s tem "dajali uteho in podporo sovražniku" (comford and aid to the enemy).

V sedanji vojni pa je tu tudi načelna gospodarska borba. Pred 7. decembrom lani so napadali administracijo vsi, ki so trdili, da nas tira v vojno, in skoro vsi ti so bili zoper njo še posebno zato, ker nas vodi "v socializem in komunizem" in "ogroža ameriške ustanove; ameriške svoboščine in izpodkopava vse, kar so zgradili očetje te dežele."

Tak je bil njihov ton pred 7. decembrom, ko so Japonci udrli na Pearl Harbor. Tak je še sedaj, dasi smo že šesti mesec v vojni. Svojo borbo celo poostrujejo. Administracijo dolže, da je nas s svojimi "provokacijami zavedla v vojno", in pa, da jo "izgubljamo, ker njen new deal protežira komuniste in stavke ter pomaga unijam delavce, ki bi radi delali, tirati siloma vanje, da plačujejo članarino raketirjem, namesto da bi vsi skupno delali za zmago."

Razni fašistični in plutokratični veljaki v kongresu in zunaj postavodaj se sedaj delajo, kot da so oni tisti, ki hočejo, da ta dežela res zmaga v vojni, pa jo je new deal zavozil v blato s svojimi "komunističnimi" eksperimenti.Resnica kajpada je, da to, kar počno, je podpora fašizmu. Eni mu jo dajejo namenoma, drugi vsled zapeljanosti.

Večina velikih listov v Zed. državah pobija Rooseveltovo socialno politiko, in to vsako leto hujše. Molčali so le prvih par let njegove administracije, ker jim je otela banke in milijarde dolarjev v njih. Ko so se opomogli, so zahtevali, da se delavcem nič ne pomaga. Vsak gospodarski načrt zvezne vlade, ki je imel namen koristiti delavcem in farmarjem, so oglašali za "razmetavanje ljudskega denarja". To počno tudi sedaj in zahtevajo, da se vse socialne zakone ukine, ali saj "suspendira". Organizirano delavstvo bi s tem izgubilo vso zaščito, zahteve za zvišanje mezde se prepove in sprejme naj se zakon, ki bo v vsi industriji uveljavil "staro ameriško pravilo odprte delavnice". Vsak delavec naj dela kjer hoče, "ne da bi mu bilo treba spadati v unijo".

Kapitalistično časopisje vodi to kampanjo s pretvezo, da se le s tem lahko pospeši naša vojna prizadevanja. Unije pa jih sabotirajo.

Mnogi izmed Rooseveltu nasprotnih časopisov za fašizem ameriške sorte odkrito delujejo. Ob enem s tem kajpada nudijo "uteho in podporo sovražniku".

Vlada je dosedaj stopila na prste le nekaterim takim listom. Velikih se še ni lotila. Coughlinov "Social Justice". je med prvimi večjimi, ki je moral prenehati. Imel je 300,000 naročnikov. Propagiral je klerofašizem, več ali manj soroden onemu, ki ga je imela Avstrija pred Hitlerjem, in ob enem sodeloval z drugimi antisemitskimi fašističnimi sektami v tej deželi.

Vlada je čakala, da bo njegovemu početju storila konec oficielna katoliška cerkev v Ameriki, pa mu je rajše pomagala širiti njegov list in organizacijo. Sedaj jo je sram. Coughlinu ni dokazano samo idejno zavezništvo z nacizmom, o katerem cerkev včasi jamra, da preganja duhovnike — nego ima zvezna oblast proti njemu tudi dokaze, kako jo je hotel ukaniti z lažmi, in zlorabljal je pošto v svoje sebične namene. Saj je nabral v svoj radio sklad nad milijon, veliko "za maše" in izvabljal denar iz romarjev, ki so prihajali v Royal Oak na njegovo "božjo pot". Duhovniki in naivneži so videli v njemu pravega "Kristusovega namestnika", ki resnično biča in izganja "menjalce iz templja" ter razgalja Žide.

Ko je dobil priložnost, da naj se pride zagovarjati in dokaže, čemu naj pošta njegovega lista ne ustavi — ga je rajše ustavil sam in ni prišel pričati . . .

V Philadelphiji ima sitnosti z oblastjo nemški tednik Herold, ki je obljubil, da se "poboljša". V Wichiti, Kans., jih ima tednik fašističnih tendenc "Publicity". Več drugih jih še pride na vrsto.

Fanatiki, profesionalni "patrioti" in tudi nekateri neuki, a dobro misleči ljudje so sedanje stanje izrabili tudi za boj proti tujejezičnemu časopisju. Delajo vtis, kakor da je vse nelojalno in sovražno tej deželi, kar je tiskanega v drugih jezikih. Naj se torej vse prepove.

Resnica je, da je delal Coughlinov list s svojimi zavezniki deželi in njenemu zdravemu političnemu razvoju več škode kot bi jo mogli delati vsi tujejezični listi skupaj.

Nič koliko kvara in zmede ustvarjajo v ameriški javnosti s svojim strupom in sovraštvom do socialnih zakonov in organiziranega delavstva taki listi, kot je Chicago Tribune, in v New Yorku Daily News. Prvi ima nad milijon in drugi nad dva milijona dnevne cirkulacije. Lastuje ju ena izmed najbogatejših familij, kar jih je v Zed. državah.

To je krog, ki ima za sabo celo vrsto kongresnikov in senatorjev in še več ducatov drugih časopisov. Chicago Tribune je bil pred 7. decembrom v ospredju histeričnega protisocialnega gibanja, ki se je nazivalo z zavajevalno označbo "America First". Ta pokret je deloval pod krinko miru in protivojne borbe. Oviral je v kongresu in v javnosti vse načrte zvezne vlade za priprave na obrambo, češ, da če se ji ugodi, nas gotovo spravi v vojno. . . . Med tem se je Japonska oboroževala noč in dan in Anglija je ostala sama, dokler ni bila Rusija napadena.

In sedaj ti "patrioti", ki so ovirali skozi vsa ta leta zvezno politiko socialne zaščite in oboroževanja, kriče, da je treba to vlado vreči, "ker ni sposobna zmagati". Zahtevajo čimostrejše naredbe proti "prekucuškim" elementom, a zase pa hočejo neomejeno svobodo tiska in govora.

To kar ti elementi počno, res vodi v fašistične toke. In ker smo v vojni, se bo vlada, ki ji je na tem, da se ne zapravlja preveč energij z gnavljenjem in s ščuvanji, poslužila svojih pravic in uvedla marsikaj, kar bo vse nekaj drugega kot svoboda tiska in govora.

Posledice tega bodo trpeli posebno **nekrivi** ljudje in vsi konstruktivni faktorji brškone bolj kakor fašistični prvaki, ki se lahko čez noč preleve v "superpatriote" in liki tat vpijejo "držite tata!"

ZADNJA AMERIŠKA SLIKA S TRDNJAVE CORREGIDOR

Ena zadnjih postojank ameriških čet na Filipinih, ki se je morala podati japonski premoči, je bila na pečinah in utrdbah ob obrežju Corregidor. Japoncem se je ta utrdba upirala dokaj dalj kakor Bataan. Na gornji sliki je pristanišče in v zarisanem krogu pa jambori potopljenega ladje.

VTISI S SLOVANSKEGA KONGRESA

ETBIN KRISTAN

V preteklosti smo poznali panslavizem glavno v dveh oblikah: Ena je bila sentimentalno utopistična, vseslovanstvo kot je po njem "kričal" Kolar; druga je bila politično, kulturno in gospodarsko reakcijonarna in zanjo so se najbolj ogrevali ruski carji in njih oprode. Na vseslovanskem kongresu v Detroitu ni bilo videti ne ene, ne druge. Nihče ni razvijal teorije, da so bili Slovani, preden so se razselili en narod in da se morajo zopet združiti v tako enoto, da bodo veliki in močni; tak nauk se da razpredati zelo na široko in navadno povede v šovinizem, ki nič bolj simpatičen kot vsaka nacionalna prenapetost.

Bil sem na vseh plenarnih sejah kongresa, na banketu, na velikanskem javnem shodu, udeležil sem se vseh posvetovanj resolucijskega odseka, a ves čas nisem slišal nobene šovinistične besede. Tudi ni padla nobena žaljivka na račun nemškega, italijanskega ali japonskega naroda; fašizem, nacizem, roparski militarizem — vse to je bilo ločeno od narodov kot takih in obsodbe, katerih je seveda bilo dovolj in dokaj krepkih, so bile izrečene nad diktatorji in njih klikami.

V mnogih krogih je prevladoval strah, da se za kongresom skriva komunizem. Potek vse afere je jasno pokazal, da je strah bil prazen. Odbor, ki je pripravljal kongres, ni bil nikakor komunističen; vodstvo je bilo vse prej kot komunistično; to se lahko pravi o novo izvoljenem predsedniku in podpredsednikih in zdi se mi, da tudi med odborniki ni nobenega komunista. Izmed govornikov pa sem slišal le enega, kateremu gre to ime in kar je govoril na banketu in na javnem zboru, bi brez dvoma lahko podpisal vsak izmed nas kakor smo se tudi v najvažnejših momentih v teku zadnjih let vsi strinjali z Litvinovo zunanjo politiko. Mož, o katerem pišem, je — nadškof ruske pravoslavne cerkve in je govoril tudi za moskovskega patrijarha. Njegova dolga siva brada je pristna, torej se ne more reči, da ni poznal predrevolucionarnih časov in so ga boljševiki lahko vzgojili po svoje kakor so naciji dresirali celo vrsto duhovnov za svojo nacionalno cerkev. Ker mu angleščina dela težave, se je posluževal ruščine; Slovenci so mi rekli, da so ga dobro razumeli in očividno so ga tudi drugi, kajti žel je gromovite aplavze. Dejal bi, da sta jih zaslužila oba njegova govora.

Na zborovanju, na banketu in na javnem zboru, katerega se je, mimogrede rečeno, udeležilo nad deset tisoč ljudi, je bilo mnogo govorov, katerih bi bil vesel vsak socialist. Poleg mnogih drugih organizacij je bilo zastopanih precej strokovnih unij, v katerih imajo Slovani večino. Ni torej čudno, da so se prav močno naglašale žrtve, katere doprinaša delavstvo za poraz fašizma in pravice, katere se mu morajo vrniti, kadar bo dosežena zmaga. Na banketu je zastopnik nekega vladnega oddelka ob burnem odobravanju zaključil svoj govor z besedami, da se mora mir po tej vojni osnovati na demokraciji, ki mora biti popolna, ne samo politična, temveč tudi socialna. Na javnem shodu v nedeljo popoldne se je z malo razliko ponovil prizor iz Pittsburgha: Nastopila sta zastopnika predsednikov Ameriške delavske federacije in Kongresa industrijskih unij in potrdila slogo organiziranega delavstva— in po koliseju je zagrmelo.

Za predsednika stalnega kongresnega odbora je bil izvoljen Leo Krzycki. On je podpredsednik Združenih krojaških delavcev (ACWA) in mnogo naših sodrugov se ga bo še spominjalo iz časov pred detroitsko konvencijo. Njegov sprejemni govor je pokazal, da ga poznejša leta niso izpremenila. Kakor je govoril na Kongresu, bi lahko govoril na vsaki delavski konvenciji. In da je imel maso delegatov za seboj, se je najbolje opazilo po burnem ploskanju, ko je napadel tiste bogatine, ki celo v tem kritičnem času bolj mislijo na svoj žep kot na potrebe demokracije.

Naravno je, da se je Kongres največ bavil z vojno in s potrebo sodelovanja Slovanov z Zedinjenimi državami in z zavezniki sploh. Če se je kdo v Državnem oddelku bal, da se bodo delegati začeli lasati zaradi meja "na vzhodu", je bil ta strah nepotreben. Seveda bi le fanatičen optimist mogel misliti, da ni med Slovani nobenih nesporazumov, ali pa, da jih je Kongres vse čez noč odpravil. S takimi spornimi vprašanji se sploh ni pečal in to je bilo najbolje. Lahko se pa vendar pravi, da je storil veliko za zbližanje teh narodov in vsaj med ogromno večino delegatov, katerih je bilo 2155, ustvaril dobro voljo za sodelovanje in s tem za prijateljsko rešitev spornih vprašanj. Tisti, ki so se udeležili Kongresa aktivno, bodo gotovo nadaljevali delo na tem polju in nihče ne more dvomiti, da bo to za bodočnost velikanske vrednosti. Slovani kajpada niso ves svet, vendar pa so precejšen kos sveta. Če se vsaj toliko zedinijo, da se nehajo kregati med seboj zaradi malenkosti — saj ni nobenega resnično velikega vprašanja, zaradi katerega bi si morali biti v laseh — bo to velik delež, ki ga doprinesejo k svetovnemu miru in tudi marsikateremu drugemu bo s tem podan dober zgled. Na sestanku Slovencev v nedeljo večer v detroitskem Narodnem domu je prijatelj našega naroda in delavstva sploh, sodnik O'Bryant dejal, da bi rad videl tudi druge skupine na enaki poti kot so jo Slovani pokazali s svojim kongresom. Dejal je tudi nekaj drugega: Mir bo zagotovljen takrat, kadar bodo vse vlade na svetu delavske. Mož razume osnovno potrebo sveta, vendar pa ni slep za nevarnost, ki tiči v narodnih nasprotjih in kdor pomaga, da se ta odpravijo, pripravlja vsaj v svojem območju tisti mir, ki ga vsi želimo.

Vodstvo Kongresa je bilo spretno, saj bi sicer bilo nemogoče, opraviti v tem kratkem času toliko kolikor se je opravilo. Želeti pa bi vendar bilo, da bi se za prihodnji sestanek določilo nekoliko več časa. Seveda je treba vpoštevati sedanje razmere. Delavske roke so potrebne tam, kjer se izdeluje orodje za zmago in večina delegatov je bila delavska. Taka bo nedvomno tudi, kadar se Kongres zopet snide. Dotlej pa bo najbolj važno delo, ki se opravi po organizacijah, da se med masami okrepčajo enaka čustva kot so vladala na kongresu. Duh, ki je preveval vse razprave, je bil odločno demokratičen in napreden. Če prešine enak duh tudi naše množice, bomo za mir bolje pripravljeni kot smo bili za vojno in to je gotovo vredno nekoliko truda in podpore vseh naprednih ljudi in organizacij.

Tudi najbolj skeptični udeleženec—podpisanec sam ni prišel v Detroit brez pomislekov — je moral naposled spoznati važnost priredbe. Spoznali so jo tudi drugi. Mnogo vladnih oddelkov je bilo zastopanih in njih reprezentanti so govorili, lepo govorili. Pozdravov je dobil Kongres ogromno število, mnogo teh od ljudi, ki dosti štejejo v javnem življenju. Naj važnejši je pač bil brzojav predsednika Roosevelta.

Dne 21. junija bo menda slovanski dan v Zedinjenih državah. Če bi to količkaj dišalo po šovinizmu, bi pisec teh vrstic bil prvi, ki bi se postavil v kot. Toda Kongres je pokazal, da bomo ta dan demonstrirali za zmago nad organizirano hudobnostjo, za vse, kar je za tako zmago potrebno in za pravičnost, na kateri mora biti zgrajen bodoči mir, da bo mogel biti trajen. Tega dne naj se izvrši manifest za svobodo Slovanov vsega sveta.

Pisec je na banketu dejal: **"Če kdo vprašuje, kaj zahtevamo, je odgovor ta: ničesar, česar ne bi priznali vsem drugim. Nikomur nočemo biti gospodarji, a tudi nikogar sužnji nočemo biti. Le kadar bodo vsi uživali enake pravice, bodo tudi naše varne . . ."** Več kot dva tisoč parov rok je ploskalo tem besedam. To je ideal, za katerega bodo 21. junija demonstrirali milijoni. Jaz bi rad bil med njimi.

JOŠKO OVEN:

RAZGOVORI

Na prvomajskem shodu, katerega je priredil klub št. 1 JSZ v petek 1. maja, ni bilo ravno preveč udeležbe in ne tistega navdušenja kot smo bili navajeni prejšnja leta. Tudi govornikom ni šlo tako od srca — so pač težki časi in nikdo ne vidi v bodočnost. Nikdar prej v zgodovini ni bilo v dobi ene generacije nekaj tako ogromno destruktivnega kot dve svetovni vojni. In to ni vse. Ista destruktivnost se lahko aplicira tudi na naše socialistično in revolucionarno gibanje. V kratki dobi petindvajset let je zginil socialistični Dunaj z Avstrijo, je uničena socialistična in komunistična stranka Nemčije. Je padla Bela Kunova sovjetska vlada na Ogrskem, je bila uničena "zedinjena fronta" v Franciji ter umorjena španska republika. In tako bi lahko nadaljeval.

Kaj pa z našo socialistično stranko v Ameriki?

V tej dobi konfuzije, eazdvojenih in mešanih pojmov in mnenj, je dovolj vzrokov, da zgube vero v boljšo bodočnost tudi drugače močni ljudje. In to opažamo vsak dan. Imamo danes ljudi, kateri so za kompromisni mir s Hitlerjem. Imamo ljudi, kateri se bolj boje sovjetov kot pa fašizma in so ljudje, katerih cilj je samo njih ozki šovinistični nacionalizem. Seve vseh teh ni med slovenskimi socialisti — toda kljub temu je razdvojenje in nemoč med nami.

Ali sedaj ni čas za obup in pesimizem. Vera v mednarodni socializem ni mrtva beseda. — Kdo drugi bo ozdravil svet in odpravil vzroke za bodoče vojne, če ne mednarodni socializem? Vse govorjenje o demokraciji so prazne besede ako ne bodo evropska ljudstva sklenila mir na podlagi mednarodnega sporazuma — na podlagi bratstva in enakosti — in kdo je danes nosilec socialistične ideje v Evropi? Delavci in kmetje? — Če bodo ti storili svojo dolžnost, bo bodočnost Evrope in sveta drugačna. Gorje pa Evropi in ostalemu svetu, če bodo obveljali isti ljudje in isti principi, kot pred triindvajsetimi leti v Versaillesu.

Pomlad

Pomlad je letos zgodnejša kot navadno. Tu, kjer jaz stanujem, je bilo že aprila vse zeleno. Par dni proti koncu aprila smo imeli čez 94 stopinj toplote. V naši vasi smo zelo pridni ljudje. Sosedje, kateri niso nikdar prej imeli motike v roki, kopljejo, da je veselje. Vse prazne lote med hišami so preorane in vidiš fante, kako s knjigo v roki sade fižal, kolorabo itd. So vojni časi in je patriotično saditi krompir. Drugič je pa tudi pametnejše saditi in kopati, kot skakati za golfnimi kroglicami po grabnih.

Jaz nimam tistih patriotičnih nagnenj, kajti obdelujem moj vrt že precej let. Časih sva konkurirala z mojim sosedom Janezom Olipom, kdo bo imel večje ogurke (kumare), sedaj sem pa še tisto opustil. Par let sem so bile silno drobne in majhne.

V Evropi je tudi pomlad. Spominjam se, kako sem v svojih otroških letih nabiral šmarnice in vijolice ta mesec. Zadaj za podom sem imel mal oltar posvečen Mariji. Bil sem silno veren tiste čase. Kakor potomci Astekov, ki še vedno na skrivnem darujejo bogu Tlalocu kje v gorovju Mehike, tako sem tudi jaz vsak dan okinčal svoj oltarček. Ali to je že davno minulo.

Večkrat se vprašam: Ali je še živ moj oče? Minulo je že več kot leto, kar sem zadnjič slišal od njega. In sestra ter njeni otroci?

Na tisoče je vas, kateri imate ista vprašanja. Ali se je z vašimi v starem kraju izvršilo isto, kot kaže grozna tragična slika ruske matere in očeta, katera je priobčena v zadnjem magazinu "Life", ko najdeta v vasi, katero je rdeča armada strgala iz rok Nemcev, na kupu mrtvecev, katere so fašisti pred begom pobili — svojega edinega sina.

Tista obupana gesta matere ob pogledu na mrtvega sina je nepopisljiva. Na Ruskem, Poljskem, Jugoslaviji—povsod isti prizori. Koliko mater joka ne samo za sinovi, kateri so padli na bojnem polju, ampak tudi za tistimi, kateri so poklani doma pred njihovimi očmi.

Ruski civilni relif

Zadnje čase sem dobil precej prispevkov. Klub št. 1 JSZ je daroval deset dolarjev za ruski fond, deset pa za Jugoslavijo. Angleško poslujoče društvo Pioneer št. 559 SNPJ je darovalo pet dolarjev. Društvo št. 110 SNPJ, Chisholm, Minn., je poslalo po bratu tajniku F. Jenku pet dolarjev. Joe Hočevar iz Pueblo, Colo., je poslal prijateljsko pismo in en dolar. Upam, da se jih še veliko oglasi.

Klub št. 1 JSZ priredi vsako leto piknik v prid Proletarca. Na zadnji seji je bilo sklenjeno, da mora letošnji piknik, kateri se vrši na Kegljevem vrtu v Willow Springsu v nedeljo 14. junija, prekositi vse naše piknike, prirejene v ta namen. Prebitek gre polovico za civilni ruski relif in polovica Proletarcu. Jaz sem trdno prepričan, da bo udeležba velika, kajti program bo izboren in potreba ter namen plemenit.

Jožef Stalin govori

Kot vsako leto prvega maja je Stalin tudi letos govoril prebivalcem Sovjetske Unije. Izmed štirih govorov, ki jih je imel v zadnjih mesecih, je bil ta najbolj optimističen ne samo za Rusijo, ampak za ves svet.

Dejal je, da bo leto 1942 prineslo zmago zaveznikom. Poudarjal je, da je Rusija močnejša kot je pa bila meseca junija 1941. Ne samo izkušnje ter boljše poznanje orožja, ampak tudi pomoč Amerike in Anglije bo odločilna. Ves njegov

(Nadaljevanje na 4. strani.)

O MILIJONARJU, KI JE UKRADEL SOLNCE

Spisal JIRI WOLKER

Leta 1924 je doživel mladi češki literarni svet težko izgubo. V januarju tistega leta je umrl, komaj 24 let star, vsled bolezni pljuč, največji zastopnik češke literature in eden največjih pisateljev moderne Evrope sploh: Jiri Wolker. Tu podajamo legendo-balado iz njegovih krasnih del. V svojih umotvorih je zlomil z individualizmom. Izšel je iz ljudstva, iz bede in pomanjkanja. Z njim so stopili socialni doživljaji v novi obliki v češko literaturo. Ustvarjal je prve socialne balade, porojene iz duše množic. Ta veliki pesnik zasluži, ne samo, da ostane dragocenost enega naroda, nego skupna last vsega delovnega ljudstva vsega sveta.

Bil je nekoč strašno bogat milijonar. In tako se je zgodilo, da je v svojih rokah združil vsa zemeljska bogastva. Ničesar ni bilo, česar bi si ne mogel privoščiti. Stanoval je v najlepšem gradu in vsi ljudje so mu služili.

Ali ubogi milijonar je bil bolan. Njegova bolezen ni bila sicer tako huda, kakor je bila odvratna. Po celem njegovem telesu so rastli odvratni gnojni mehurji, ki so bili podnevi mokri, a ponoči so strašno pekli. Bila je to grda bolezen — tako grda, da se je je milijonar sramoval in jo je zato skušal skriti pod obleko iz finega blaga in v postelji z židanimi blazinami.

Njegovo premoženje je rastlo neprestano. Ali tudi njegova bolezen je rastla. Bilo se je bati, da izpuščaji ne dosežejo oči. Tega se je milijonar najbolj bal. Čeravno je lahko vsa mesta na svojem telesu pokrival — so bile oči edine, ki se ne smejo zakriti, ako hoče živeti, vladati in zaslužiti.

Bolni milijonar je sklenil, posvetovati se z zdravnikom. Dosedaj ni nikogar vprašal za svet, da, nikogar pustil k sebi, zakaj ni hotel, da kdo zve, kako pomilovanja vreden je v svojem bistvu. Bal se je, da se ljudje, ki mu njegovo neizmerno bogastvo zavidajo, pri njegovi bolezni ne razvesele in se ne počutijo srečnejši od njega.

Mislil je, da mora biti vsled tega, ker ima največ denarja, tudi najsrečnejši. Drugi ljudje so tako tudi mislili, ko so videli njegove lepe obleke, avtomobile in njegovo udobnost.

Poklical je najboljšega zdravnika in mu rekel:

"Gospod doktor, preiščite me dobro in mi svetujte, kaj naj storim, da ozdravim. Moja bolezen je tako grda, da ne sme nikdo o nji zvedeti. Zato boste oprostili, ako vas dam po zdravniški preiskavi ubiti. Nobenemu človeku ne verjamem — zato še tem manje človeškemu jeziku. Zgodovina o kralju Midasu me je učila, biti bolj konsekventnim, nego je bil on. Sicer dobi vaša žena iz moje blagajne primerno visoko pokojnino in vaši otroci bodo študirali na moje stroške."

Zdravnik je videl, da je napočila njegova zadnja ura. Zakaj ubijajoča moč tega moža je bila nepopisna.

"Moje življenjske sile odhajajo naglo," nadaljuje milijonar. "Delajte hitro."

Slekel se je in obstal nag pred zdravnikom, podoben napol zmečkani gosenici, napol otlemu zobu.

Zdravnika se je lotil stud.

"Kako pridem do tega," je mislil, "da se me radi teh njegovih gnojnih mehurjev ubije, mene, ki sem zdrav človek. Vsak človek ima moč, da ubije drugega človeka. Ako jo ima torej on — imam jo pač tudi jaz. Dobro — svetoval mu bom sredstvo, ki ga bo stalo prokleto drago."

In je rekel:

"Milostivi gospod. Poznam sredstvo zoper vašo bolezen. In sicer tem bolje, ker si ga nabavite lahko samo vi. Vi potrebujete solnca. Ali ne samo malo solnca, kakor so ga deležni drugi kot nekako miloščino — vi potrebujete celo solnce. Vi ste lastnik neizmernega bogastva in zato mislim, da zamorete z nebesnega svoda prenesti z njim solnce v vašo palačo. Ako ste nekaj časa sami zaprti s solncem, boste sami iz najbližje bližine deležni osrečujočih žarkov — boste iz solnčne kopeli izšli ne le popolnoma zdravi, nego tudi neumrjoči. To je edino sredstvo, ki ga vam moram priporočati, zakaj napadla vas je bolezen vsega sveta. Solnce je zdravje vsega sveta."

Milijonar je verjel zdravniku. Kako bi tudi naj ne verjel človeku, ki stoji korak pred smrtjo. Vprašal je še:

"Ali veste, kako drago bo solnce?"

"Solnce je vsem ljudem drago. Mogoče je za vas cenejše."

Ko je zdravnik nehal govoriti, je bil odpeljan in umorjen. Vdovi se je izročil ček na precejšen znesek, a sirotam skoro nove šolske knjige, dve dobro ohranjeni ravnili iz milijonarjeve pisarne in ovoj za peresa z napisom:

"Uči se biti moder, moj sin!"

Med tem je milijonar razmišljal, kako bi najcenejše vzel solnce z neba.

Dal je narediti ogromno ograjo. Stotine inženirjev je izdelovalo velikansko dvigalo. Arhitekti so delali načrte za poslopje, v katerega se bo spravilo solnce in v katerega se bo zaprl milijonar s svojimi gnojnimi mehurji. Milijone delavcev iz vseh dežel sveta je delalo, ne zato, da snamejo solnce, nego da nasitijo žene in otroke.

Neko noč, ki je bila temnejša od zakrknjenega srca, so sneli milijonarjevi ljudje z neba solnce, ga spustili v ogromno stavbo in ga zaprli z železobetonskimi stenami in oklopnimi jeklenimi ploščami.

Niti en sam žarek se ni izmuznil.

Na svetu je bilo temno in milijonar se je radoval, da se mu je vse posrečilo. "V temi ne uzna niti Bog," je mislil, "da je solnce odnešeno. Med tem bom postal neumrjoč — in kdo mi more še kaj! In ne bo ostalo samo pri solncu. Vse zvezde bom snel in jih položil k svojim zakladom. Moje bodo, kakor so moji vrednostni papirji, ki jih imam shranjene v banki "Ego". Kmalu ne bo ničesar, kar bi ne bilo moje. Kupil si bom celo samega Boga in ga naredil za svojega tajnika. Mlad bom, lep, neumrjoč in najbogatejši. Kdo mi je enak? Zamorem posiliti zemljo, kakor kakšno žensko in vesela bo še, da je bila posiljena — zakaj ženske ljubijo močne in neukrotljive moške. Hip-hip.

Med tem so se vzbudili ljudje iz spanja. Zelo so se čudili, da ni več solnca. Na nebu je zijala velika rdeča rana in ognjegasci ter slikarji so se brezuspešno trudili, da jo zamažejo.

Ljudje so se zbirali v skupine in kričali:

"Kje je solnce? Kdo nam je vzel solnce?"

Stražniki z električnimi svetiljkami so delali red. Bilo je naporno delo! Ljudje so bili kakor brez glave in zaman se jih je pozivalo, naj molče ali se razidejo.

Milijonar pa je dal prižgati luči; stotisoče svetiljk je gorelo na vogalih ulic, v kavarnah, barih in kabaretih. V predmestju so svetile tri ubožne svetiljke in v vasch so poiskali v zaprašenih skrinjah sveče, ki so ostale od svečnice ter se preplašeno spogledovali.

Zmešnjava je nastala, podpirana od črnih netopirjev, ki so prileteli neznano odkod.

Prostitutke na ulicah so postale zaspane, zakaj noč je trajala predolgo.

Milijonar je računal:

"Ko ozdravim, dam delati iz solnca šibice "Helios" in mazilo "Sonnin" zoper opekline in vse drugo, kar se še da narediti iz njega. Spreten človek postane lahko bogat. Kako sem vesel da me ni nikdo prehitel."

Ali ljudje po mestih so postajali vedno bolj zmešani.

Zato je dal milijonar razobesiti plakate in v časopisih tiskati uvodne članke:

Naposled temno!

Tisočetisočletni stari sovražnik premagan! Velekrasen dokaz človeške požrtvovalnosti!

Že od začetka sveta je bilo človeštvo mučeno od največjega tirana, ki je kedaj eksistiral, od solnca. Njegovo grozovito tiranijo so občutili vsi sloji, najbolj pa delavski razred. Zakaj milijoni so bili med delom zbadani z žarki in omedlevali. Zdravniško je bilo dognano, in statistično ugotovljeno, da

100% (beri sto odstotkov) ljudi, ki so bili rojeni pod solncem, tudi pod njim umira. Temu gospodstvu in moči je narejen konec. Znani filantrop gospod Zadnji milijonar—kdo se ne spominja njegove plemenite, širokogrudnosti, kako je preskrbel vdovo in otroke na tragičen način umrlega zdravnika X. — je tega tirana odstranil z neba s svojimi sredstvi.

Delo se je, hvala njegovi nadčloveški požrtvovalnosti, posrečilo in solnce je izginilo z neba. Nepozaben spomin mu je zagotovljen.

Tisti, ki imajo luč, čitajo in se pomirijo; tisti, ki nimajo nobene, so ostali še nadalje vznemirjeni. Mnogo starih ženic (takšne, ki so že dvajset let slepe) govori:

"Konec sveta je prišel!"

Gorje ljubimcu, ki je zgubil v temi svojo ljubezen, več je ni našel.

Medtem je milijonar odstranil vse svoje služabništvo in se podal k solncu. Ko je vstopil v ogromno poslopje, se je trdno zaprl in se še prepričal, če straža z revolverji in bajoneti vhode dobro straži. Ključ je pustil v ključavnici, da bi ne mogel nikdo opazovati skozi luknjo ključavnice. Nato se je slekel.

Solnce žge

Kako prijetno greje, si misli milijonar. Velike moči se vlivajo v mene. Vse nezdravo zgoreva in bo zlito v čisto kovino. Izšel bom iz tega, kakor mladi bog. Kolikim ljudem je dajalo solnce srečo in zdravje. Na meni je sedaj, da si vse to prilastim, ker sem vse druge odstranil. Oh — kakšna nepopisna sreča, sreča združiti vse za sebe!

Solnce žge

Nekoliko prevroče je. Ali nič ne de. Nekaj od velike dobrine se treba naučiti vzdržati. Samo hrbet me naj tako ne boli! In glava! In usta, oči, prsa, noge!

Ah — vročina je nevzdržljiva. Požira mi notranjost in zunanjost. Zdi se mi, da postajam pepel. Samo nekoliko še potrpljenja, potem grem in skočim v reko. Poiščem si ljubico iz leda. Raztalim jo objemajoč. Jaz bom najmočnejši, najbogatejši in neumrjoč . . . Kako slab sem in ubog. Vse me boli kakor če moram umreti! Ne, ne vzdržim več. Grem. Mogoče se je posrečilo. Grem, — bežim — letim —.

Nag berač z ožganimi gnojnimi mehurji in vnetimi očmi drvi k vratom. Gorje! Razbeljeni ključ je v ključavnični luknji otekel, da bi ga niti bog sam ne mogel obrniti, ako bi tudi hotel. Zaman stresa, trga — slug ni, svetovalcev in delavcev. Sam je bil, kakor njegovo srce v zgnitih prsih, — kakor njegove oči v zgnojeni masi in v bolečini.

Milijonar je omahoval kakor drevo v viharju. Človek, sreče vseh si ne moreš prilastiti! Tvoje lastne je za te preveč!

Solnce žge.

Milijonar se zgrudi.

Kupček pepela je ostal, nič večji od železnega novčiča. Majhen kupček bahaške revščine. Poslopje, ki ga je dal postaviti svojemu ponosu, je postalo njegova grobnica in solnce, ukradeno od njegove bolestne častihlepnosti, velika sveča pri njegovem truplu. Nikdo ne joka.

In solnce žge.

Žge tako, da je kmalu prežgalo vse stene. Porušile so se, kakor da so zidane iz peska. Pogreznile so se v zemljo kakor čarovniki, ki, izvršivši svojo čarovniško umetnost, izginejo. Solnce je razlilo svoj sijaj na vse strani. Ležalo je na zeleni trati, kakor zlata, ogromna žoga.

Človeštvo se raduje:

"Vidne so ceste," govore in se smejejo.

Vprašanje je sedaj le, kako spraviti solnce zopet na nebo, da ga lahko vsak vidi in da daje svojo luč vsem.

Človeštvo se je zresnilo in posvetovalo.

"Kdo nam ponese solnce zopet na nebo?"

Dva otroka se pridružita nepričakovano. Marženka in Pepček.

"Midva ga poneseva," reče Pepček. "Večkrat sem ljudem nosil kovčeke na kolodvor. Zadnjič sem nekemu gospodu nesel tako velik kovčeg, da so se vsi čudili. Bilo bi čudno, če bi ne mogel solnca nesti!"

Marženka in Pepček neseta solnce na nebo.

"Pridita domov h kosilu," kliče za njima mati.

"Prideva, prideva . . ."

In sta prišla.

Ko se je bilo treba registrirati za dobavljanje sladkorja "na karte", se je prišel vpisati tudi Leon Ču v Chicagu, ki ima šest otrok in je privedel v dokaz registratorjem vseh šest s sabo.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA

Piše CHARLES POGORELEC

Ta kolona bo to pot bolj kratka. Mnogi naši sodrugi in somišljeniki so bili zadnje tedne zaposleni, nekateri z nabiranjem oglasov v Majski Glas, drugi pa z razpečavanjem istega. Zdaj, ko je to delo končano, se bomo pa vsi skupaj lotili agitacije za list.

Pri nas doma so bile naše aktivnosti sledeče: **John Rak** je dobil 2 naročnini, **Luka Groser** 2, **Frances Vider** 2, **Chas. Pogorelec** 10, **Frank Bizjak** 2 in **Fr. Zaitz** 4. S prodajo Majskega Glasa pa so bili aktivni sledeči sodrugi in sodružice: Kristina **Turpin** je prodala 35 iztisov, **Joseph Oblak** 25, **Frances Vreček** 10, **Luka Groser** 15, **Chas. Pogorelec** 15, **Jožko Oven** 5, **John Rak** 5 in **Anton Vičič** 5.

Martin Judnich, No. Chicago, Ill., je poslal 14 naročnin, **Jennie Miller** pa novce za oglase v Majskem Glasu in $2 v tiskovni sklad.

Iz Girarda, O., je poslal dve naročnini **John Tancek.**

Iz zapadne Penne je poslal **Tone Zornik** 10 in pol naročnine, med katerimi je več novih. Naročil je tudi še 3 koledarje. Zdaj je zaposlen s prodajo Majskega Glasa.

John Teran, Ely, Minn., se je oglasil z dvema naročninama.

Iz Clevelanda, O., je poslal dve naročnini **Jože Durn**, provizijo pa dal v tiskovni sklad. **Anton Jankovich** je poslal 22 in pol naročnine, **John Krebel** pa tri naročnine in vsoto za oglase v Majskem Glasu ter za prodane izvode.

Jože Snoy, Bridgeport, O., je bil nedolgo tega po opravkih na Power Pointu, O., pa se je spomnil tudi Proletarca, kot je že njegova navada, in mu pridobil 6 novih naročnin.

Maks Martz iz železnega okrožja Minnesote je poslal 3 naročnine in naročilo za Majski Glas.

Louis Barborich iz Milwaukeeja je bil zelo zaposlen zadnje čase. Majskemu Glasu je dobil lepo število oglasov, Majskega Glasa pa naročil toliko, kot ga že ni bilo naročenega za milwauško naselbino več let. Good work, Lojze!

Iz zapadne "metropole" Pueblo, Colo., se je oglasil naš stari znanec in agilni delavec za napredno stvar **Frank Boltezar.** Poslal je 4 naročnine in naročil 50 iztisov Majskega Glasa.

Iz Little Fallsa, N. Y., je poslal **Frank Gregorin** 2 naročnini in naročil 8 iztisov Majskega Glasa.

Tone Shular je poslal 2 naročnini. Pravi, da se v kratkem spet oglasi. Poleg drugega dela je zdaj zaposlen tudi s prodajo Majskega Glasa.

George Smrekar, Aliquippa, Pa., je poslal $7 v podporo listu, ki jih je nabral na Cheswicku, Pa., za časa zborovanja federacije SNPJ za zapadno Penno. George ne zamudi nobene prilike, kadar vidi, da se da kaj storiti za dobro stvar. **John H. Krzisnik** iz Kemererja, Wyo., je poslal 4 naročnine, provizijo pa prispeval v tiskovni fond. Iz bližnjega Diamondvilla, je poslal novce za prodane Majske Glase **Ant. Tratnik.**

Jože Ovca, Springfield, Ill. je poslal prispevke za klub št. 47 JSZ in zraven priložil tudi 6 naročnin ter prispevke Prosvetni matici od društva št. 47 S. N. P. J. in kluba, ter novce za naročene izvode Majskega Glasa. Majska proslava kluba je bila uspešna. Porčča tudi, da so mu sina pozvali v armado. Da bi se le srečno vrnil!

TISKOVNI FOND PROLETARCA

VII. IZKAZ

[illegible] Chicago, Ill. Jennie Miller $2, Martin Judnich 50c, skupaj $2.50.

Brownton, W. Va. Frank Klemenc 50c.

Cleveland, O. Frank Sumrada $1. (Poslal A. Jankovich.) Joseph F. Durn 60c, skupaj $1.60.

Chicago, Ill. Neimenovana $5.75; Neimenovana podporo Majskemu Glasu $1; po 50c: Jonn Korun in Louise Vogrich; po 25c: Frank Ceglar in Neimenovan, skupaj $8.25.

Sharon, Pa. Frank Cimperman 25c, (Poslal A. Zornik.)

Pierce, W. Va. Louis Bait 75c. (Poslal A. Zornik.)

Detroit, Mich. Anton Potokar $1.

Bridgeport, O. Nabrano na prvomajski proslavi kluba "Naprej" št. 11 JSZ v Bartonu, O., $8.50; klub "Naprej" št. 11 JSZ $1.50, skupaj $10. (Poslal Joseph Snoy.)

Mulberry, Kans. Mike Fele 50c. (Poslal A. Shular.)

Aliquippa, Pa. Po $1: Anton Klemenčič, Jacob Ambrozich, Anton Petrovčič, Mike Klopčič in Geo. Smrekar; po 50c: John Širc, Frank Gruden in Frank Nose; po 25c: Joseph Klopčič in Joseph Ocvirk, skupaj $7.00. (Nabral na seji Federacije SNPJ zap. Penne v Cheswicku, Pa., George Smrekar.)

Kemmerer, Wyo. John H. Krzisnik 60c.

Murray, Utah. John Malich 75c.

Skupaj $33.70, prejšnji izkaz $328.60, skupaj $362.30.

Mrs. Burton dobiva navodila kako skrbeti za preproge

Helen Scott, svetovalka za dom, ji navaja nekaj zanimivih dejstev

Mrs. Burton: Kaj pomenijo te številke, Miss Scott?

Miss Scott: Večina žensk se zaveda samo prahu, ki se nabira na pohištvu in drugih ravnih predmetih v sobi, ker se lahko vidi. Toda ali veste, da se nič manj kot 85 odstotkov prahu vleže na blago, s katerim so pokrita tla?

Mrs. Burton: Ta slika je podobna prerezu preproge.

Miss Scott: Res je tako in kaže tri različne vrste prahu, ki se najdejo v preprogah. Prvi dve, ki imata le malo vpliva na trpežnostne lastnosti vaših preprog, se lahko odstranite z navadnim čistilcem preprog ali z metlo.

Miss Scott: Toda življenje vaše preproge se skrajša s to tretjo vrsto . . . globoko zajeden pesek in podobno z ostrimi robovi, ki prežagajo prav skozi podlago tkanin. Ta globoka smet se lahko odstrani le s posebno metodo, kakor je močno vsesavanje modernega električnega vakuum čistilca.

Mrs. Burton: Torej tako je ta stvar.

Miss Scott: Da. Ko se vaš vakuum čistilec premika preko preproge, loči kocine. Istočasno dvigne globoki pesek iz preproge v vrečo za prah. Vaše preproge so popolnoma očiščene in se vam vzdrže bolj dolgo na zadovoljivo.

LETS GO! U.S.A. KEEP 'EM FLYING!

Commonwealth Edison Company

All Telephones: RANdolph 1200

•• KRITIČNA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE ••

KOMENTARJI

Zahteve za še eno fronto (v Evropi) imajo različne odzive. Maksim Litvinov meni, da je še ena fronta v Evropi mogoča in potrebna, ako hočemo Hitlerja čimprej poraziti. Lord Beaverbrook mu je pritrdil. V Angliji so na to mnogi oba grajali, posebno še Beaverbrooka, in dokazovali, da ustanovitev še ene bojne črte na evropski celini ni tako enostavna stvar kot si kdo predstavlja na kakem sestanku ali na banketu. Zadnjo soboto je govoril v New Yorku minister vnanjih zadev čehoslovaške zamejne vlade Masaryk in svaril, da so zahteve za še eno fronto prezgodnje. Istega dne je govoril v Londonu angleški minister vnanjih zadev Anthony Eden, ki je obetal na Nemčijo veliko ofenzivo ameriških in angleških letal in tik za njo pa invazijo angleške armade na evropsko celino. Ako že ne drugega, je dobro vsaj to, da take zahteve in obetanja Hitlerju ne delajo radosti. Najmanj pa mu jo je napravil Churchillov govor zadnjo nedeljo.

Uredniki skoro vseh slovenskih listov, razen revij in par tednikov, so bili zelo v skrbeh, kako bodo polnili vedno lačne kolone z gradivom, če ne bo časopisov iz starega kraja. Pred vojno so si pomagali posebno z "Jutrom" in eni s "Slovencem". V obema je bilo mnogo novic, člankov, opisov, povestic in smešnic. Skrb jim je za gradivo iz starega kraja odpravil novinski biro jugoslovanske vlade. Za Ameriko je imel do pred nekaj tedni svoj urad v Washingtonu, potem pa je bil preseljen v New York. Imenuje se po novem Jugoslovanski informacijski center. Pošilja veliko gradiva slovenskim listom v slovenskem in srbskim ter hrvaškim v srbohrvaškem jeziku. Angleškemu tisku pa pošilja poročila v angleščini. Nekateri slovenski in hrvaški listi objavljajo poročila JIC že na prvi strani, nadaljujejo z njimi na na drugi in skončavajo z njimi list na zadnji strani. Kdor čita samo en slovenski list, je to dobro. Ako pa jih imaš več, je neprijetno videti v vseh toliko enega in istega gradiva. Vseeno, JIC je rezultata svojega poročanja lahko vesel, ker ve, da svojih poročil ne sestavlja in ne razpošilja za v koš.

"Hčere ameriške revolucije" (DAR—Daughters of the American Revolution) niso to kar bi nepoučen človek sklepal po njihovem imenu. So skrajno konservativna organizacija, ki ima močne predsodke proti črncem, je sovražna 'komunizmu" in gleda le na "sijajno prošlost". V začetku maja je imela v Chicagu konvencijo, na kateri je bila govornica tudi Tryphosa Bates-Batcheller. V mirnejših časih je bila regentka DAR v Franciji. Poročevalec pravi, da je prišla na oder okinčana z medaljami kot kak angleški feldmaršal. Dobila jih je v priznanje za svoje delo v literaturi in v petju, ter za razne druge aktivnosti v evropskih deželah. Na tej konvenciji je zaslužila, da ji pošljejo medaljo tudi iz Rusije. Strmečim hčeram ameriške revolucije je rekla med drugim tole:

"Stalin je človek velikega znanja in razuma, človek, ki veliko napako prizna in popravi čim spozna, da jo je storil. Kar pa se tiče komunizma, ga sedaj v Rusiji skoro več ni."

Mrs. Bates-Batcheller je v istem govoru opisovala svoje doživljaje v Parizu v času, ko so ga zasedli naciji in koliko Francozi trpe pod njimi. Enako borno je živela ona, dokler se ji ni posrečilo priti v Zed. države, dasi je bila prej imovita, imela v Parizu vilo in služabnike. To sicer ni važno. Značilno je le to, kako hitro ljudje spreminjajo svoja mnenja. Do letos so na konvencijah hčera ameriške revolucije označevali komuniste in Stalina s tolovajskimi imeni.

"Am. Slovenec" je objavil glede fašističnega kričača "fathra" Coughlina in njegovega lista v izdaji z dne 7. maja tole notico:

"SOCIAL JUSTICE" USTAVLJENA

Washington, D. C. — Urednik tednika Social Justice je v ponedeljek objavil, da se je izdajanje lista ustavilo, in Father Coughlin, ki je nedavno sprejel odgovornost za vse, kar je ta list pisal, je brzojavno odobril ta korak. Vendar pa so vladne oblasti odredile, da se bo napovedana preiskava proti listu kljub temu vršila. List je bil obdolžen prevratne pisave.

To je poročanje! "Father Coughlin je odobril ta korak." Kaj naj čitatelji, ki berejo samo "A. S.", zvedo iz take notice "iz Washingtona"? Ako bi bil na tak način ustavljen kak znan delavski list, bi notico o tem ne skrili na zadnjo stran, nego bi "A. S." kričal že na 1. strani.

Vseindijski kongres je Angležem storil s pasivno resistenco in z odklanjanjem sodelovanja veliko kvara. Indijci imajo pač vzrok, da so se upirali. Ne more pa se reči, da so pametno sklenili uporabiti enako sredstvo v slučaju japonske invazije. Njihov "non-cooperation" je sredstvo, ki japonske armade ne bo prav nič oviralo v njenem prodiranju. In Indijci se bodo kmalu naučili, da bodo morali z Japonci kooperirati in pa da so prišli iz dežja pod kap. Angleži pa so se naučili, da ni bilo dobro, ker je bil med njimi in domačini na Malajih, v Burmi, v Singaporu in v Indiji tolikšen prepad, da ni bilo nobene skupnosti med njimi. Domačini v splošnem so bili za obrambo brezbrižni. In čimslabše je šlo angleškim posadkam, bolj so jim domačini obračali hrbet.

Jožetu Grdini v Clevelandu ni všeč, da se je med Slovenci začelo zbirati "za Ruse". On ima Ruse sicer rad, a čemu ne bi Slovenci rajše pomagali Draži Mihajloviću? In ker je hotel Jože Grdina dati narodu dober vzgled, je predlagal v društvu Janeza Krstnika ABZ, da se da poveljniku četnikov iz društvene blagajne gmotno pomoč in zmagal. Uvodnik "A. S." mu to idejo odobrava. Pričakuje, da se v ta namen zgane vodstvo slovenske relifne akcije in določi v podporo četnikom primeren znesek. Denarja jim sicer ni treba pošiljati, pravi "A. S.", ker jim ne bi dosti pomagal. Pošlje pa naj se zdravila in take stvari. Seveda je treba v ta namen letal, pa se bi te zapreke že kako premagalo. "Pride se tja po gotovih potih," meni Jerič. Pa ni tako enostavno. Saj bi zavezniki marsikomu pomagali, na primer Američani svojim četam na Filipinih. Enemu letalu se morda posreči kriliti nad sovražnimi gnezdi in odleteti, druga bi zbili na tla. Pravijo, da dobiva Mihajlović največ pomoči iz Rusije. Torej je podpora Rusiji iz Amerike ob enem pomoč četnikom. Tudi Jože Grdina bo moral dati svoj sklad v pomoč Mihajloviću kaki drugi državi in ti državi sta v sedanjih okoliščinah samo Anglija in Sovjetska Unija. Vprašanje je le, katera ima v bosenske, hercegovinske, črnogorske in srbske gore boljša "gotova pota".

"Zajedničar" z dne 6. maja poroča, da je glavni odbor H. B. Z. spet poslal pozdravno resolucijo predsedniku Rooseveltu, z izjavo zvestobe, in z zagotovilom, da Hrvati v Ameriki delujejo za zmago te dežele z vsemi svojimi močmi. Z iste seje so poslali resolucijo tudi Donaldu Nelsonu in mu zagotovili, da se Hrvati žurijo v produkciji, torej so se njegovemu apelu navdušeno odzvali. Morda bi tudi Slovenci tekmovali v pošiljanju takih resolucij, ako bi bilo med njimi toliko intrig vsa leta po prejšnji vojni, kakor jih je bilo med Hrvati, in sedaj še boj med Srbi in njimi, ter denuncijacije vsekrižem. Ako bi teh ne bilo, bi tudi neprestanih udanostnih resolucij ne bilo treba.

"New Leader" smatra vseslovenski kongres v Detroitu za novo "innocent" komunistično fronto. Philip Berg razlaga v njemu, kdo so sklicatelji in čemu je to gibanje nastalo. Philip Adler je v dnevniku Detroit News opisal trenja med slovanskimi skupinami, in organizacije, ki so kongresu prijavile sodelovanje, ter one, ki so ga odklonile. V tej številki ima poročilo o bistvu Kongresa Etbin Kristan. Nanj je napravil najboljši vtis. "Radnička Borba" v Clevelandu pa ima o vseslovanskem zboru v Detroitu zelo nelaskavo poročilo, kar je naravno.

Medalij iz medi se v tej deželi za časa vojne ne bo smelo več izdelovati. "Am. Slovenc" bo moral najti kolajne za svoje "prince", "maršale", "princeze" in druge odlikovance kak drug materijal. Na primer, dovoljene so še iz zlata in srebra, a take medalje stanejo, posebno zlate. Sicer pa to ni naša skrb in ne naša briga. Si bo Jerič že kako pomagal, kot vselej.

Nadškof Polikarp v od Nemcev zasedeni Ukrajini snuje neodvisno ukrajinsko pravoslavno cerkev. Tako poročajo iz Berna v Švici. Metropolitan Sergij, patrijarh vse pravoslavne cerkve v Sovjetski Uniji, je baje sklical sveti sinod ali cerkveni svet, da sodi ukrajinskega nadškofa. Ako je poročilo o Polikarpu resnično, si je Hitler le dobil nekakega "kvizlinga" tudi v Ukrajini.

Angleži bodo Indijo branili v vsakem slučaju

Pandit Jawarhalal Nehru, ki ima v vseindijskem kongresu veliko besedo, in pa pomembni angleški odposlanec Stafford Cripps, ko je bil nedavno v Indiji, da vseindijski kongres pridobi za sodelovanje v odporu proti japonski invaziji. Ni mu uspelo. Toda milijone Indijcev je za odpor, in ob enem je angleška vlada izjavila, da bo Indijo branila neglede na pacifistična in proti-kooperacijska mnenja njenih nacionalistov, ki predlagajo, da se naj Indija Japoncem upre na popolnoma miren način, to je, z odrekom sodelovanja.

Nemške izgube na vzhodni fronti

Nemčija ne pove, Rusija pa povečava nemške izgube na sovjetski fronti. Kolikšne so v resnici? V Londonu so po površnih podatkih izračunali, da znašajo približno dva milijona mož. Namreč od 22. junija lani pa do konca aprila to leto.

PRISPEVKI ZA RUSKI RELIF

Nabrala Kristina Turpin: po $1: F. Zbasnik, F. Florjančič in V. Belec; Joseph Oblak 75c; po 50c: Dobnikar, F. Vreček, Carr, Ceglar in J. Groser; po 25c: M. Sifrar, V. Mersol, M. Ciganich, J. Podlipec in John Florian, skupaj $7.50.

Nabral Joško Oven: Clement Lovišek $5; po $2: Ant. Trojar, Louis Zidar in Frank in Angela Zaitz; po $1: Rudolph Skala, Ermenc, Milwaukee, C. Chuck, Milwaukee, J. Gerbajs, J. Mihelich, Justin Zaitz, Mary Udovich, Max Lieberman, Mary Oven, Paul Berger; po 50c: J. Pivk, Emilia Mavrin, Leo Brus in C. Jurkovšek, skupaj $23.00.

Skupaj v tem izkazu $30.50, prejšnji izkaz $142.85, skupaj $173.35.

Joško Oven, direktor kampanje za ruski relif.

LIA MENTON O VSESLOVANSKEM KONGRESU V DETROITU

Ameriški vseslovanski kongres v Detroitu je sijajno uspel. Vršil se je v Masonic Templu. Dvorana je bila lepo okrašena z ameriškimi in slovanskimi zastavami. Častno mesto na odru je imela slika jugoslovanskega junaka gen. Draže Mihajlovića v naravni velikosti. Prsa mu je dičila le ena skromna dekoracija. Z desnico je oklepal ameriško zastavo, simbol svobode in enakopravnosti, v levici pa je držal jugoslovansko, za katero se je boril že tako in se bo še predno bo znova zaplapolala nad odrešeno ljubljeno domovino.

Otvoritveni govor je imel dr. W. T. Osowski, predsednik michiganskega komiteja, detroitski župan E. J. Jeffries je pozdravil delegate, želeč kongresu najboljši uspeh. Oficielno je otvoril kongres Blair F. Gunther, nacionalni predsednik. Po izvolitvi razniih odborov je govoril Leo Krzycki. Na to so se čitali mnogoštevilni pozdravi in razne objave. V sobotnem popoldanskem zasedanju je govoril E. L. Oliver, član delavskega oddelka vojne produkcije.

Vojni bondi in nacionalna morala je bila tema govora Franka N. Isbyja, ki je častni predsednik michiganskega slovanskega kongresa. Prof. J. J. Zmrhal si je dal duška v temeljiti razpravi: Boj proti Hitlerju in peti koloni v Ameriki. Vsi govorniki so želi burna priznanja. Sledila so razna poročila k dnevnemu redu:

a) Produkcija, vojni bondi in nacionalna morala. b) Mladina, poročal Chester A. Kozdroj, predsednik mladinskega centralnega državljanskega odbora. c) Solidarnost Slovanov v Evropi, boj proti fašističnemu osišču, ameriški in združeni vojni sklad.

V soboto večer je bil banket delegatov in gostov v Masonic templu. Bilo je prav živahno, zelo pester spored. Govornikov ni manjkalo. Tudi Etbin Kristan je bil med njimi. Govoril je kot zna le on (v gladki angleščini).

V nedeljo od 9. do 12 so poročali razni odbori in odseki, sprejele so se številne resolucije, med njimi tudi Kristanova. Bile so čitane in odposlane na merodajna mesta. Izvoljen je bil stalni nacionalni odbor vseameriškega slovanskega kongresa.

Popoldan je bila velika ljudska manifestacija v Kolizeju na prostoru, ki ga poznamo pod imenom Michigan State Fair Ground. Udeležba je bila ogromna, nad 10,000 ljudi. Glavni govornik je bil častni gost Paul McNutt, federalni varnostni upravitelj in žel gromovit aplavz. Bilo je tudi več drugih odličnih govornikov. Ljudstvo je prirejalo burne ovacije. Z odra nas je tudi tu gledal neustrašeni in neugnani Draža Mihajlović. Tamburaški orkester je zaigral četniško koračnico. Ljudstvo je vstajalo s sedežev in navdušeno ploskanje je glušilo ušesa. Poklonitev vseh slovanskih zastav je bila veličastna. Brhke deklice v slikovitih slovanskih narodnih nošah, kot zastavonoške so se poklonile zborovalcem. Zadnja je bila sovjetska rdeča s srpom in kladivom. Ko so se poklanjale posamezne slovanske zastave, so jih pozdravljale le posamezne grupe. Sovjetsko pa je pozdravil ves ogromni zbor z navdušenim ploskanjem in hura ter živijo klici, ki so se ponavljali in zopet ponavljali. Program je bil zelo pester, plesne skupine raznih slovanskih plemen, pevski zbori itd. Vsak je prišel na svoj račun. Gotovo ni bilo nobenemu žal, da se je udeležil tega zbora in velepomembne manifestacije ameriških Slovanov.

Naši delegati so se na večer skoro vsi zbrali v Slovenskem narodnem domu na John R., kjer so se nekoliko poveselili v prijetni družbi in pri dobri večerji. Govornikov tudi tu ni manjkalo. Vsak se je odrezal po svoje. Mojster pa je bil kot vedno s. Etbin Kristan.

Kongres je izvršil v kratkem času, ki ga je imel na razpolago, ogromno delo. Blizu 2500 delegatov je zastopalo 15 milijonov ameriških Slovanov. Lepa solidarnost je vladala povsod. Pozabljena so bila politična in verska nesoglasja. Zavedali so se vsi, da le v slogi in skupnem delu je njihova rešitev. Izgledalo je, kot da živi v nas vseh misel in želja našega goriškega slavca Simona Gregorčiča:

"Odprto srce, odprte roke
imej za trpečega brata,
a trdno zapahni uho in srce,
ko trka sovraštvo na vrata!"

Pričetek je tu, nadaljujmo vsak po svoji moči do končne zmage. **Lia Menton.**

RAZGOVORI

(Nadaljevanej z 2. strani.)

govor je dihal zaupanja v rusko orožje in zmago. O Nemčiji je dejal, da je še močna, ali njeni rezervarji petroleja, surovin in vojakov se suše in bližajo koncu. Ponovno je apeliral na nemško ljudstvo, naj se otrese fašističnih pijavk, katere jih tirajo v gotov samomor.

Da je boljševiška propaganda kos nemški, to menda že vsakdo ve. Apel, kateri je bil naslovljen na vesoljno židovstvo sveta preteklo leto je bil poslan iz Moskve od svetovno znanih židovskih pisateljev, umetnikov in znanstvenikov. Istotako velja apel na vse Slovane za združitev v borbi proti fašizmu. Obdržala sta se v ta namen že dva kongresa v Moskvi, na katerih so bili udeleženi tudi Slovenci. Odmevi tega se vidijo tudi pri nas v Zedinjenih državah. Zadnji vseslovanski kongres v Detroitu, je tak izraz. Predsednik SNPJ Vincent Cankar, ter zastopnik J. S. Z. Etbin Kristan, sta poročala, da je nanju napravil ta kongres močan vtis, ter da bo veliko pripomogel v skupnem boju proti fašizmu. Tako je Rusija ena glavnih sil v boju za poraz osišča bodisi na bojnem polju ali pa v propagandi.

Savin koncert

Savin koncert v nedeljo 3. maja se mi je zelo dopadel, kot menda tudi vsem navzočim. Žal, da ni bila udeležba tako velika kot bi morala biti. Program je bil lep in petje zelo zadovoljivo. Nad vse lepe so bile točke programa, katere je pela sopranistka Anne Beniger. Spremljevala jo je na klavirju Jasna Bjankini. Jaz sem jo čul že na zadnjem Savinem programu, na katerem je napravila na vse močan vtis, ali to pot nas je pa naravnost očarala.

Naš Johnny Rak, kateri je predsednik Save, je napravil lep govor, in tudi ni pozabil Rusije. Na podlagi njegovega apela sva nabrala s sodružico Kristino Turpin $30.00 za ruski relif. Sodružica Turpin je ena izmed najaktivnejših žensk pri klubu. Njej in vsem, ki so darovali, najiskrenejša hvala. Ponovno, sodrugi širom Amerike: Vsak dar, katerega pošljete, je dobro došel. Pošljite ali na Proletarca, ali na moj naslov:

Jos. Oven, 211 S. Prospect Ave., Clarendon Hills, Ill.

Pevski festival 17. maja

Cleveland, O. — Slovenska naselbina v Clevelandu še ne pomni toliko skupne vzajemnosti, kot jo bodo aplicirala pevska društva v nedeljo 17. maja v avditoriju Slov. nar. doma na skupnem pevskem festivalu, katerega prebitek je namenjen vojnemu relifu. Zastopan bo ves žilav pevski porast iz vseh delov mesta. Sodelovali bodo "Zarja" in "Sloga" iz St. Clairja, "Jadran" iz Collinwooda, "Slovan" iz Euclida, "Zvon" iz Newburga in "Planinska roža" iz Maple Heights. Poleg teh bo sodeloval tudi hrvaški zbor "Abrašević" in srbski "Njeguš". Kot govorniki so povabljeni med drugimi tudi bivši župan Blythen in sedanji župan Lausche. Polovica prebitka te priredbe gre ruskemu relifu, ostalo pa Jugoslovanskemu in te države.

Sovjetska Rusija se je dejansko postavila po robu steklim hitlerjevcem in mussolinijevcem in bo imela tudi veliko besedo pri preuredbi nove Evrope. Za to je potrebno, da ji damo vso pomoč. Rusija je poleg te države največje upanje za naše ljudi v domovini, da pridejo zopet do svojih pravic. Za to pa v nedeljo vsi v Slovenski nar. dom. Ta pevski festival naj bo gmotna in moralna pomoč našim ljudem onostran luže in vsem, ki streme za pravični red.

Pričetek sporeda je ob 3:30 popoldne. Vstopnina v predprodaji je 50c in se jih dobi pri pevih vseh teh zborov. Vsi, ki imate rdečo kri, pridite!

Kot je že bilo poročano, naše ženske pletejo v prostorih kluba št. 27 JSZ ob četrtkih popoldne za Ruski relif pod nadzorstvom vešče instruktorice. Za nabavo volne za pletenje so prispevali po $1: Magie Tancek, Anton Vehar, Frank Klemenčič, Frank Mramor, John Zupan, Anton Švelc in Leo. Poljšak. Po 50c: Anton Jankovich, Joe Vadnal, Emil Kobal in Frank Širc 25c. Skupno $8.75. Za to vsoto se je kupilo volno v ta namen.

Leo. Poljšak.

Glad najslabši zaveznik

Ako bi Nemčija v podjarmljenih deželah mogla ustvariti boljše življske razmere kot so bile prej, bi veliko dosegla. A jih je poslabšala, ker je kmetom pobrala žito, seno in živino.

Sedaj le čakajo priložnosti, kdaj naj se upro, da bo tudi zaleglo, ne da bi bili le postreljeni.

PRISTOPAJTE K
SLOVENSKI NARODNI PODPORNI JEDNOTI
USTANAVLJAJTE NOVA DRUŠTVA. DESET ČLANOV(IC) JE TREBA ZA NOVO DRUŠTVO

NAROČITE SI DNEVNIK
"PROSVETA"
Naročnina za Združene države (izven Chicaga) in Kanado $6.00 na leto; $3.00 za pol leta; $1.50 za četrt leta; za Chicago in Cicero $7.50 za celo leto; $3.75 za pol leta; za inozemstvo $9.00.

Naslov za list in tajništvo je:
2657 So. Lawndale Avenue
Chicago, Illinois

ZA LIČNE TISKOVINE
VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH
SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO
Adria Printing Co.
1838 N. HALSTED STREET, CHICAGO, ILL.
Tel. MOHAWK 4707
PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

Prva slovenska pralnica se priporoča rojakom v Chicagu, Ciceru in Berwynu.
Parkview Laundry Co.
FRANK GRILL in JOSEPH KOZDRIN, lastnika
Fina postrežba — Cene zmerne — Delo jamčeno
Telefoni: CANAL 7172—7173
1727-1731 W. 21st Street CHICAGO, ILL.

ZVONKO A. NOVAK:

ČEZ DRN IN STRN

SLOVENCI

XXIV.

V južni Bavarski se ne daleč od Amerskega jezera dviga gora Andechs. V srednjem veku je bil tam gori na mestu sedanje cerkve močan grad, ki je bil dom andeških grofov.

V slovenskih pokrajinah se je ta rodbina ugnezdila v 12. stoletju, in sicer po ženitveni poti. Andeška posest je bila tu prav tako malo zaokrožena in celotna kakor ona drugih tujih vladarjev na Slovenskem. Kakor je najti v starih listinah, je bila andeška posest raztresena po sledečih krajih:

Na Koroškem so imeli stari Blatograd (Moosburg), Ljubelj in velikovško okolico; na Štajerskem Slovenji Gradec, Rečico pri Gornjem gradu, Ribnico pri Celju; na Kranjskem pa Kamnik, Štefanjo goro pri Kranju, Šmarje, Lebek, Mehovo, Toplice, Slap in Vipavo. Glavni andeški postojanki na Slovenskem pa sta bili Kamnik in Slovenji Gradec.

Začetek in razvoj kamniškega mesta padata v dobo andeških grofov. Prvo selišče je iskati pri razvalinah "Starega gradu", ki je nekdaj nosil ime "Kamnik". Kamniški vitezi so bili plemiči nižje vrste. Bili so podložniki andeške gospode.

Andeški grofje so se začeli živo zanimati za kamniško okolico, čim so jo dobili v posest. To pa seveda zato, ker je bila lega "Starega gradu", ki je obvladal važno trgovsko pot na Štajersko, sila ugodna. Glavni promet Kranjske s Štajersko ni tedaj šel po Savski dolini preko Radeč in Laškega, niti ne po sedanji državni ali starorimski cesti čez Podpeč in Trojane, nego čez Kamnik, skozi Tuhinjsko dolino do Žalca, od tu deloma po Savinjski dolini v Celje in Ptuj, deloma pa skozi sotesko Pake v Slovenji Gradec.

Mesta in trgi so se razvili najprej ob važnih prometnih progah. Tako je bilo tudi tukaj. Ob Bistrici je nastala tam, kjer se zavije cesta v Tuhinjsko dolino, majhno naselje, ki se že l. 1190. imenuje trg. Med prvimi poslopji je bil tu gostinjec za sprejemanje popotnikov, neka cerkev in 'Mali grad', ki se je tedaj imenoval tudi 'Spodnji grad'. V trgu so imeli kmalu tudi bližnji graščaki in samostani svoje dvore in svoja skladišča. Andeški grofje so tu postavili tudi mitnico in kovnico (za kovanje denarja) in skoro gotovo je bil Kamnik tedaj večji in pomembnejši kraj v deželi kakor pa Ljubljana sama, ki se je šele proti koncu 13. stoletja pospela do večje veljave.

Kamnik je spajala s Savinjsko dolino trgovska pot, ki je držala do najsevernejše postojanke andeških posesti na Štajerskem, do Slovenjega Gradca, čigar početek je popolnoma podoben onemu kamniškega mesta. Izprva je bil tukaj grad savinjskih mejnih grofov iz rodu Weimar-Orlamünde. Iskati ga je na hribu nad 'Starim gradom'. V 11. stoletju je bila sedanja župna cerkev še grajska kapela, ki jo je obdajalo starodavno utrjeno poslopje. Imenovalo se je na kratko 'Gradec' in šele v 13. stoletju so mu rekli 'Slovenji Gradec', da so ga ločili od 'Bavarskega Gradca' ob Muri, ki je sedanje štajersko glavno mesto 'Nemški Gradec'. 'Gradec' je bil središče obsežnega posestva, tako zvane slovenjegraške province, ki se je raztezala od sedanje koroške meje do Pohorja na vzhodu in do Drave na severu.

Andeškim grofom so bila posestva na Slovenskem prilično to, kar so sedaj državam kolonije v Aziji, Afriki in drugih delih sveta.

Posest na Slovenskem pa je imela biti tej rodbini tudi trdna opora za dalekosežne politične načrte na slovenskem jugu. L. 1180. je podelil nemški cesar Friderik I. Rdečebradec andeškemu grofu Bertoldu IV. naslov 'vojvoda Meranski'. Toda ta priimek nima nič posla s tirolskim mestom sličnega imena. Za njim se namreč skriva slovansko ime 'more'. 'Merania' ali 'Moravia' je pomenjala deželo ob morju, in sicer sedanjo Hrvaško in Dalmacijo.

Cesar Friderik je v marsičem kaj rad posnemal svojega prednika Karola Velikega, pa se je menda spomnil, da je bil nekdaj tudi ta del jugoslovanske zemlje pod frankovsko oblastjo, in hotel zopet obnoviti nekdanje vezi. Tako se vidi, kako so se polagoma snovale vezi, ki naj bi tujim vladarjem utrdile oblast in vpliv med Jugoslovani.

Kranjska dežela ni podedovala od andeške rodbine ničesar drugega kakor ponemčenje slovenskih krajev in pa svoj grb. Andeški grb kaže orla z razprostrtimi perutmi in na desno stran obrnjeno glavo. V kranjskem grbu je imel orel prekorsi in pertuti še pas v belo-modro-rdeči barvi. L. 1463. je cesar Friderik III. hotel kranjske stanove odlikovati, pa jim je dovolil, da smejo mesto bele barve rabiti zlato in orlu postaviti na glavo cesarsko krono. Tak je ostal grb do l. 1848., ko je vlada dovolila, da smejo zopet rabiti prvotne barve, in sicer belo-modro-rdeče. Taka je tudi zastava vsega slovenstva.

Le še malo dodatka

Te dni je bilo čitati v čikaškem dnevniku "The Chicago Daily News" na uredniški strani pod naslovom "Warfare In Yugoslavia" sledeče vrstice:

"Po eni tistih pripovedk, ki jih je nam mogoče dobiti iz Jugoslavije le po velikih ovinkih, zadržujejo sedaj srbski četniki generala Draže Mihajlovića več kakor 25 osiščnih divizij na pogonu za njim. Kakor se je poročalo, je general Mihajlović še pred kakim tednom dni ponudil zamenjavo vojnih ujetnikov za gasolin, in sicer po enega polkovnika za 50 in po enega nižjega poročnika za 4 galone. Tako se zdi, da izhaja ta general prav dobro, čeprav ga poskušajo dobiti v pest tri nemške divizije, devet laških, sedem bolgarskih, ena ogrska in kar cela hrvaška vojska, ki šteje 80,000 mož.

"Ravno takšna četniška vstaja na Španskem je veliko prispevala k Napoleonovemu padcu. Ko so Angleži pod Johnom Moorom poskusili izkoristiti tisti položaj, jim je tisti prvi poskus prinesel toliko bridkega razočaranja, kolikor ga prinašajo mnoge angleške vojne odprave v sedanji vojni. Toda naposled pa se je posrečilo vojvodi Wellingtonu zgraditi na temelju španskega četniškega vojevanja pot, ki je držala naravnost v Waterloo — zaeno z ruskim bojem drug činitelj, ki ga tudi v sedanjem položaju ne manjka.

"Morda bi bilo pametno vložiti nekaj galonov gasolina v bojevanje generala Mihajlovića."

Nič kakor prav bi bilo, če bi se k temu uredniškemu članku pridejalo še to, da so v junaški in vsega občudovanja vredni Mihajlovićevi vojski poleg srbskih tudi še slovenski in hrvaški četniki. Če bi se bil urednik omenjenega lista poslužil označbe "jugoslovanski", bi bil ustregel pravičnosti. In ako bi bil hotel biti še pravičnejši, bi bil moral priznati celo to, da je med njimi tudi nekaj Grkov in Angležev.

Slovenski dan

Kakor je že znano vsej naši javnosti, bodo imeli čikaški Slovenci dne 24. maja v Ameriški češki dvorani na 1438 W. 18th St. gala koncert, čigar čisti dohodek pojde v sklad namenjen za naše nesrečno ljudstvo, ki ga Hitler in Mussolini prav sedaj skušata iztrebiti na tako strašen in grozen način, da nečesa takega še ne pozna naša zgodovina.

Ker je ta dobrodelna prireditev, ki obeta biti ena največjih in najzanimivejših, kar so jih Slovenci še imeli v Chicagu, po svojem značaju in namenu skupna zadeva vsega čikaškega slovenstva, bi bilo morebiti prav in primerno, če bi se dalo dnevu 24. maja ime **Slovenski dan.**

Zastraženje železniških postaj

Kadar se sovražnim letalcem posreči vreči nekaj bomb na železniške postaje in proge, napravijo veliko škodo, ker je železniški promet z napadi na centralne točke mogoče najbolj učinkovito ovirati ali ga za dlje časa popolnoma ustaviti.

Zato so v Zed. državah sedaj vse važne postaje zastražene s policijo in detektivi.

V Chicagu na primer je šest velikih železniških postaj. In Chicago je največji železniški center v tej deželi, ako ne na vsem svetu. Samo s postaje Union odhaja in prihaja povprečno 236 osebnih vlakov na dan. Lani je prišlo in odšlo s te postaje 85,970 osebnih vlakov. Spadali so sledečim železnicam: Burlington 31,301; Chicago, Milwaukee, St. Paul 30,660; Pennsylvania 17,535 in Chicago Alton 6,474. Velik odstotek teh vlakov vozi v predmestja in bližnja mesta, a velik del pa v vse kraje na vzhodu, zapadu in jugu. Druge postaje v Chicagu z velikim prometom so Illinois Central, La Salle St. Station, North Western, Dearborn in pa B. & O.

Električna železnica North Shore, ki vozi v predmestja na severni strani, v Waukegan, Kenosho, Racine in v Milwaukee, ima postajo na Wabash blizu Adams Ave. Tudi njeni vlaki — podnevu eden vsake pol ure — prevozijo mnogo potnikov.

Mrs. Josephine Tomšič spet v nesreči

Iz Oakl[illegible]**nda, Calif.**, poročajo, da se je soproga "Big" Tonyja Tomšiča, Josephine, težko ponesrečila. Bila je bolna več let in zdravniki so ugotavljali, da ne bo mogla nikoli več hoditi. Pa je le okrevala in šla celo na potovanja po deželi.

Nova nesreča jo je doletela doma. Na poti v klet je padla in si zlomila nogo. Vsled njenega prejšnjega stanja zdravniki menijo, da jim bo zdravljenje jako ovirano.

Zdravi se v bolnišnici Samuel Meritt, Hawthorne Ave., v Oaklandu.

Izrekamo nji in Tonyju iskrene simpatije v tej nezgodi, nji pa še posebno, da čimprej okreva.

The Pledge to Democracy . . . Have You Signed Yours?

U. S. Treasury Department
Defense Savings Staff

PLEDGE FOR REGULAR INVESTMENT IN DEFENSE SAVINGS BONDS

NOTE—This is not an order form. The Signer will buy Defense Savings Bonds by one of the methods listed below:

ORIGINAL
Send to Treasury Dept.
(CONFIDENTIAL)

To aid the National Defense, I pledge that,

I will invest the sum of $_____ in Defense Savings Bonds (or Stamps) each ☐ week. ☐ month. _____

I will buy these Bonds:

☐ From a post office, bank, or other sales agency.
☐ By mail from the Treasurer of the United States, Washington, D. C.
☐ Under a Pay-Roll Savings Plan (or other similar arrangement for regular purchasing) in effect at my place of employment:

(Employer's name) (Employer's business address)

☐ Through a regular purchase plan installed by the following organization:

(Name of organization) (Address)

If you are already purchasing Defense Bonds systematically, please indicate the type of plan when signing this agreement. Also check here. ☐

I will faithfully fulfill this pledge for the duration of the War or so long as I am financially able to do so.

FOR VICTORY BUY UNITED STATES DEFENSE BONDS AND STAMPS

(Print) _____
(Given name) (Middle initial) (Last name)

(Street and number) (City) (State)

(Date) (Signature)

(Name of Organization and Agent Securing Pledge) D. S. S. 176

U. S. GOVERNMENT PRINTING OFFICE 16—24279-1

NEW PLEDGE CARD FOR BONDS AND STAMPS: Above is a facsimile of a pledge card, calling for the systematic purchase of Defense Bonds and Stamps, which every American citizen is now being asked to sign. The country must have billions of dollars to carry on the war. When you are approached be sure *you* sign one of these pledge cards for as much as you possibly can!

PRESOJANJE DOGODKOV DOMA IN PO SVETU

(Nadaljevanje s 1. strani.)

Hitlerjevi milosti v tej vojni "provinčio Lubiana" in Dalmacijo. Dan imperija letošnjega 9. maja je skušala praznovati čimbolj pompozno. Pa ni šlo! Govorniki so obetali, kaj vse bo Italija postala, ko zmaga v tej vojni, a njeno ljudstvo je gladno in demoralizirano ter bi rado kruha. Z obetanji si ne more nihče utešiti lakote.

Ameriške železnice bodo potrebovale letos vsled povečanega prometa 320,000 delavcev več kakor lani. Načrt vlade je dati vojaškim transportom in tovornemu prometu prednost in v ta namen zelo omejiti potniški promet. Kraji, ki so za preživljanje odvisni od turistov, so letos zelo v skrbeh.

Vse države ameriške unije so za svoje dohodke veliko odvisne od davkov na avte in gasolin. V vzhodnih državah ga sme sedaj vsak avtoist dobiti le tri galone na teden. Le oni, ki dokažejo, da se vozijo na delo v večje razdalje in po nujnih, potrebnih poslih, ga dobe več. Vlada apelira, naj ljudje hranijo avte in gumijeve obroče, da bodo dalj trpežni, in da naj potujejo v avtih le po opravkih, ne za zabavo. Ne bo dolgo, ko jim bo to direktno ukazano. Davčni odseki posameznih držav pa študirajo, kje dobiti nadomestne vire v nikdar site državne blagajne. Zvišale bodo prodajni in dohodninski davek, davek na alkoholne pijače in obdavčile kar še drugega jim bo mogoče. Tudi zvezna vlada bo davke spet zvišala.

Unije CIO v Pennsylvaniji so imele v tednu od 4. maja v Pittsburghu konvencijo, na kateri se je spor med vodstvom CIO in J. L. Lewisovo skupino povečal namesto ublažil. Predsednik CIO Philip Murray je svojega kolega J. L. Lewisa javno obdolžil, da ne drži obljube. Lewis je namreč v zadnji predsedniški kampanji izjavil, da če bo Roosevelt izvoljen, bo resigniral iz predsedništva CIO. To je storil, a ob enem pa poskrbel, da je kandidaturo za predsednika CIO sprejel njegov zaupni prijatelj Philip Murray, podpredsednik UMWA. Lewis mu je zagotovil, da mu bo ob strani in mu pomagal. A Lewis je tak, da če ne greš z njim čez drn in strn, se bo obrnil proti tebi. Lewis je s pomočjo UMWA za CIO veliko storil. Sedaj skuša temu gibanju škodovati, ker vodstvo CIO noče kar slepo slediti njegovim navodilom.

Konvencija unije krznarjev (International Fur and Leather Workers Union), ki se je pričela zadnji pondeljek v Chicagu, se od prejšnjih razlikuje kot noč in dan. To je ena takozvanih "komunističnih" unij. In je res pod komunističnim vodstvom. Do lanskega leta so govorili na njenih zborih in v njenih lokalih zoper Roosevelta in sprejemali resolucije za mir ter proti vojni. Sedanja konvencija pa je bila otvorjena tako patriotično, da ima le malo primer v tem oziru. Delegati in drugi gosti so navdušeno manifestirali ob vsakem prizoru, ki je njih in ljudstvo pozival pospešiti vojna prizadevanja in kupovati vojne bonde. Hitlerjev lanski napad na sovjetsko unijo je povzročil to spremembo.

Pierre Laval je potisnil Francijo v "prostovoljno" sodelovanje z osiščem. Anglija mu je odgovorila na njegovo postopanje ter izzivanja z okupiranjem Madagascarja, ki je drugi največji otok na svetu, Zed. države pa so proglasile svoj protektorat nad otokom Martinique in drugimi francoskimi otoki na ameriški strani Atlantskega oceana. Tako jih Laval Hitlerju ne bo mogel dati za oporišča proti zaveznikom. Laval in Darlan se togotita, pa nič ne pomaga. Kar sta sejala, to žanjeta. Quislingi so pač nesreča za vsako deželo, kjer se pojavijo.

Le Rusija zapopadla položaj

Le vlada v Moskvi je razumela, da če noče biti nekega dne tepena na vseh koncih in krajih, se je treba pripraviti na obrambo prav tako dobro, ali pa še boljše, kot se pripravljajo druge dežele za napad. Iz tega razloga je zgradila močno sibirsko armado, dočim smo mi Japonski prodajali železo, olje in stroje, v zameno pa jemali njeno svilo.

Anglija in Francija sta prodajali Nemčij rudo, kovino in živila skoro do dneva, ko je nemška armada udrla na Poljsko in zanetila drugo svetovno vojno. Do tedaj so v Londonu mislili, da se lahko zanesejo na moč svoje bojne mornarice, v Parizu pa, da je Francija popolnoma zavarovana z maginotovo črto. No, tu v Zedinjenih državah pa smo se zanašali na "ograjo", ki jo naj za nas predstavljata Atlantik in Pacifik.

Tako smo v vojni in si lahko priznamo, da so bile zmote storjene v Angliji po krivdi raznih Chamberlainov in Clevedonske klike, v Franciji vsled Lavalov, zakrknjenih kapitalistov in prostituiranega časopisja, ameriške napake pa smo tu glede tega poglavja že omenili.

Naučili smo se lahko vsi, da izolacij po tej vojni ne bo več. Sedanja tehnika je taka, da ji ne bi mogel zapreti poti nikakršen "kitajski zid", nobena maginotova črta in nobeno morje.

Vprašanje je le, ali bo mir naš ali pa Hitlerjev in japonski. Ako bo zavezniški, in se ne ponovi versaillskih zmot, bomo lahko ustvarili temelj za sodelovanje med deželami in narodi v skupno dobro. Če bo Hitlerjev in mikadov, bosta zagospodovala nad svetom dva naroda in držala vse druge v podjarmljenju in odvisnosti, dokler se ne spreta in pričneta nov krvavi ples.

Boljše je sedaj se potruditi, da se taka drama več ne ponovi.

Kadar poslušate naše nasprotnike, ki sipljejo očitke na one, ki delajo, vprašajte jih, koliko so že oni storili in kje se njihovo delo pozna? Na ta način jih najlaglje osmešite.

DOBA OBZIDIJ IN POLITIKA IZOLACIJE STVAR PROŠLOSTI

(Nadaljevanje s 1. strani.)

vzdrževati samo s tem kar ima sama in se zapreti pred vsem svetom ter reči, da živi njeno ljudstvo udobno in dobro. Goveja živina na pašniku se lahko hrani le s travo in pozimi s senom. Ne pa ljudje! Kjerkoli so primorani živeti le s tistim, kar raste doma, tam ni udobja in ne izobilja. So kraji, na primer v tropičnih pasovih, kjer človek lahko je ne da bi se veliko trudil za sadeže. Ampak višje civilizirana ljudstva ne bi menjala z njim, pa če prav žive v krajih, kjer jim priroda s svojimi pridelki ni prav nič naklonjena.

Nadomestila niso pristno blago

V par mesecih vojne je nam Japonska odtrgala vir, od kjer smo dobivali skoro ves gumij, razne kovine, ki jih tu nimamo, ali pa le v nezadostni meri, in razne sadeže in še marsikaj, kar divjakom kje v Afriki ali kjerkoli drugje, in Eskimom sicer ni potrebno, a tu pa bomo teh stvari, katerih bo čezdalje manj, jako pogrešali.

Mnogi kritizirajo, čemu nismo zgradili industrije, ki bi izdelovala umetni gumij. A tudi oni, ki sedaj tako vprašujejo, se niso brigali zato, dokler so ga lahko kupili pristnega in ga je bilo v izobilju.

"Ersatz" je navadno slabši od pristnega blaga in to velja prav gotovo tudi za gumij. Vrh tega so nadomestila v mnogih slučajih tudi dražja, to je, da taka produkcija stane več kot pa naravno pridelovanje. Nemčija si je pomagala z nadomestili, ker je Hitler vedel, da jo bo zahnil v vojno in ji bo mednarodni trg začasno zaprt. V Parizu in Londonu, in v Washingtonu do Rooseveltove administracije pa so dremali in sanjali, da "status quo" za zmerom ostane.

Pogreb Roka Božičnika bo 14. maja

Chicago. — Pogreb pokojnega Roka Božičnika, o katerega smrtni nesreči je poročano na 1. strani v tej številki, bo v četrtek popoldne ob 2. iz kapele pogrebnika Urbaneka na 3814 W. 26th St.

Churchill dejal, da plin ni monopol samo ene dežele

Ker Hitler Sovjetske Unije ne more poraziti po starem mednarodnem pravu vojevanja, se je začel ponekod posluževati plina.

Churchill je v nedeljo 10. maja v svojem govoru, naslovljenem vsemu svetu, dejal, da ako se bo Hitler poslužil v svoji desperatnosti napram sovjetski armadi plina, ga mu bo angleško letalstvo nasipalo v njegove municijske in pristaniške centre.

Nemčija je v kaši bolj, kakor pa se njeno ljudstvo zaveda.

"Največja napaka"

Ameriško časopisje bolj in bolj naglaša, da je bila naša največja napaka to, da smo "podcenjevali sovražnika". Toda čemu "naša"? Bila je to v resnici napaka onih, ki so vsenomer trdili, da nam nihče nič ne more.

PRIREDBE KLUBOV J. S. Z.

JUNIJ

CHICAGO, ILL.—Piknik v korist Proletarca v nedeljo 14. junija pri Keglu v Willow Springsu.

CLEVELAND, O. — Piknik kluba št. 27 JSZ in pevskega zbora "Zarje" v nedeljo 21. junija na izletniških prostorih Federacije SNPJ.

NOVEMBER

CHICAGO, ILL. — Koncert Save v nedeljo 29. novembra v dvorani SNPJ.

Ako v vaši naselbini ni še kluba JSZ, pristopite vanio kot član "at large". Članarina je $1 na leto.

Listen to
PALANDECH'S RADIO BROADCAST
Featuring a Program of
YUGOSLAV FOLK MUSIC
Every Saturday, 1 to 2 P.M.
STATION *WHIP*
1320 kilocycles (Top of the Dial)

BARETINCIC & SON
POGREBNI ZAVOD
Tel. 20-361
424 Broad Street
JOHNSTOWN, PA.

PRISTOPAJTE K
SLOVENSKI NARODNI PODPORNI JEDNOTI
NAROČITE SI DNEVNIK
"PROSVETA"
Stane za celo leto $6.00, pol leta $3.00
Ustanavljajte nova društva. Deset članov(ic) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:
2657 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.

J. N. ROGELJ
GENERAL INSURANCE
6208 Shade Ave. Cleveland, O.

POSLUŠAJTE
vsako nedeljo prvo in najstarejšo jugoslovansko radio uro v Chicagu od 9. do 10. ure dopoldne, postaja WGES, 1360 kilocycles. Vodi jo George Marchan

Dr. John J. Zavertnik
PHYSICIAN and SURGEON
3724 West 26th Street
Tel. Crawford 2212
OFFICE HOURS:
1:30 to 4 P. M.
(Except Wed. and Sun.)
6:30 to 8:30 P. M.
(Except Wed., Sat. and Sun.)
Res. 2219 So. Ridgeway Ave.
Tel. Crawford 8440
If no answer — Call Austin 5700

Društvom in Klubom
Za čimboljši gmotni in moralni uspeh svojih priredb jih oglašajte v
"PROLETARCU"

A Yugoslav Weekly Devoted to the Interest of the Workers
OFFICIAL ORGAN OF
J. S. F. And Its Educational Bureau

PROLETAREC

EDUCATION
ORGANIZATION
CO-OPERATIVE
COMMONWEALTH

NO. 1809. Published Weekly at 2301 So. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL., May 13, 1942. VOL. XXXVII.

A WAR OF THE OPEN-SHOPPERS AGAINST AMERICAN LABOR

By LEN DE CAUX

"But," said Mr. Hennessey, "those open-shop min ye menshun say they are f'r unions if properly conducted."

"Shure," said Mr. Dooley, "if properly conducted. An' there we are; an' how would they have thim conducted? No strikes, no rules, no contracts, no scales, hardly any wages an' dam few members."

Mr. Dooley uttered these immortal words many years ago. But the "open shop min" are still with us—still writing and talking the same way, in Congress and in the press.

So too is Mr. Dooley's open shop boss, of whom he said: "He don't care no more f'r money thin he does f'r his right eye. It's all principle wid him. He hates to see men robbed ay their indipindence"—so they can't "scab on some other poor devil."

The big difference between the open-shop drives of the past, that Mr. Dooley know so well, and the present open-shop drive, is the war.

A drive to destroy unions and to lower the wages and working conditions of labor is an ugly business at the best of times, no matter how much hypocritical language is used to camouflage it. But in the midst of a war like the present it is little short of treason.

Yet we have before Congress numerous bills to hamstring unions, on one pretext or another; to freeze the open shop; to cut wages through abolishing overtime rates.

And we have most of the press opposing any measure of union security —with all the age-old arguments of the open-shoppers—as if their private war against American labor were more important than the life-and-death struggle of our whole civilization against Hitlerism.

* * *

Most notorious—and most obvious—of today's newspaper divisionists is Westbrook Pegler. War or no war, he continues almost daily his calculated campaign to breed hatred and dissension between different sections of the American population.

The screeching and scurrilous abuse which is Pegler's stock-in-trade follows a style similar to that of the Nazi press. It is also similar in content, specializing in stirring up national, racial and class prejudices. His recent slanderous attack on the Negro press is a good example.

But, like the European Nazis whose style he follows and whose game he plays, Pegler's first and most consistent purpose is to do a job on the labor movement.

Now and then, in their early propaganda efforts, the Nazis would hit on some abuse in the democratic structure, and exploit it to the limit for their own ulterior purpose. Pegler similarly exploited some instances of graft and racketeering to use as a springboard for his general campaign against all labor unions.

More recently, however, Pegler has dropped all pretense to being a reformer of union abuses. He has written column and column attacking the whole labor union movement and all its principles, lock, stock and barrel.

One of his latest columns, for instance, refers to both CIO and AFL and to their leadership in such terms as the following:

"Professional manhunters... mercenaries and dictators... labor's most dangerous, greedy and relentless enemies... grafters... slave-hunting fake friends... extortions and thuggeries... money-loving and power-hungry rogues... infested with criminals... master racketeers."

* * *

Mr. Dooley's "open-shop min" claimed they were for unions "if properly conducted." Hitler says he is for labor organization—in his Labor Front.

Even Pegler disclaims opposition to unions in general. He just opposes all existing labor unions, and would "reform" them by depriving them of all power to organize and hold their member or to better the workers' conditions.

Similarly the Congressional sponsors of all current open-shop, union-busting and wage-cutting bills claim they favor collective bargaining and just want to reform union "abuses."

But the character of their bills belies such claims. For they go far beyond the alleged abuses to destroy all existing protections for labor.

"It may properly be claimed that an operation is intended to cure a growth on a finger when the operation is confined to the growth on the finger," said Nathan Cowan, CIO legislative representative, in testimony against one of these anti-union bills.

"But when the knife is plunged into the patient's heart, the claim that there is a growth on the finger cannot conceal the murderous intent."

* * *

While never allowing its attention to be diverted from its main war tasks, labor must mercilessly expose the Peglers and other labor-baiters for what they are—conscious or uncounscious tools of the enemy whose divisionist activities are a stab in the back to our country's war effort.

THE MARCH OF LABOR

Bond Buying a Necessity

A program has been started by Secretay of the Treasury Henry Morgenthau wherein each wage-earner in the United States, where it is at all possible, is urged to invest part of his income in victory bonds. Rejecting proposals which would compel each American worker to invest a certain per cent of his income in bonds, President Roosevelt himself has appealed for large-scale voluntary purchasing of war bonds.

In view of the fact the country is engaged in the largest and most costly war in history, each American worker, who is not called into the armed service, should make up his mind to the fact that he is going to help finance the war in one way or another, and that the prosecution of the terrible conflict into which the world has been plunged is going to require untold sacrifice and hardship on the part of civilians as well as soldiers.

By buying bonds the purchaser not only is aiding the Government in financing the war, but also is instituting a savings account for himself. There is a distinct possibility that this savings account will come in good stead after the war has been completed and the readjustment period begins, for then the ranks of the unemployed undoubtedly will be immeasurably increased.

It also is obvious that if the Government is unable to obtain sufficient money to finance the war by depending on the people to buy bonds voluntarily, in all probability steps will be taken to compel the purchase of the savings bonds. The compulsory course would work a terrible hardship on the poorer families.

And again, it might be that legislation would be enacted to just take a goodly part of a worker's wage through a payroll tax. If this plan were adopted to acquire the necessary finances, the worker would receive no return on the money taken from him.

Some persons may object to the buying of the bonds, contending that they are not a safe investment. This much is certain: if the bonds are not safe, nothing else will be.

All in all it behooves each of us to do what we can toward aiding the Government finance the war. As we said before, we are going to have to do it one way or another, and to us bond-buying seems the easiest, safest and most democratic way of furnishing the necessary money. By buying bonds you aid your country as well as save for yourself.—The Progressive Miner.

"THE NEXT 200 DAYS"

Lieutenant-General Somervell, Army supply chief, told a large group of New Jersey armament workers the other day that "the next 200 days will decide the struggle for world freedom."

Two hundred days, of course, is a shockingly brief time limit, if we are to take General Somervell literally. In a deeper sense, however, the warning is ominous. It is sharp admonition that we must increase our tempo if we are not to miss the boat. We must apply ourselves to the stupendous tasks ahead as if we had only two hundred days left to win or lose.

Somervell spoke of the miracles already achieved in war production. Our war industry, he declared, is ahead of schedule, yet still far behind that which the technical and organizational genius of America is capable of accomplishing. This accounts, in a major degree, for the widespread though unjustifiable pessimism about our war production. "Still, we must not forget," General Somervell reminded us, "that our enemies have prepared for this war with a grimness and tenacity which we, in America, can barely envision." In Nazi Germany and Japan the war effort has meant for years the absolute domination of the state over the lives and destinis of every man, women and child.

It is distastful medicine for free men living in a free land to have this example of dictator-enslaved countries pointed out to them. One feels confident, nevertheless, that American democracy, now awakened to the greatest menace which has ever confronted it, will rise in all its strength. Within the framework of democratic decency we shall outproduce and out-fight our enemies—the enemies of all civilization—in 200 or many times that many days, of needed.—Justice.

THE JEWISH DAILY FORWARD

The Jewish Daily Forward is unique among American dailies. It would be impossible to find among the scores of other foreign-language dailies in this country another one which has made an equal contribution to our intellectual, social and political life. With a circulation mounting into the hundred of thousands and well-known as the most widely circulated daily printed in the Jewish language, mere size has ever been its boast.

This great paper began in the last decade of the 19th century when its supporters were poor, underpaid, unorganized and unrecognized. As the people of this country have gone forward since then, these Jewish people have marched in the vanguard. The improvement in their economic position has been by no means the most important change. They have developed in every respect and have made contributions to every sector of our community life. As their trade unions have grown, they have made especially noteworthy contributions toward the democratizing of our industrial and political institutions. It is doubtful whether the great clothing workers' unions couud could have developed as they have throughout the nation had it not been for the growth and influence of the Forward.

To Abraham Cahan, that sterling and enterprising journalist, should go special tribute on this occasion. It is because of his boundless energy, his deep culture and wide range of interests that his paper has reached and held the loyalty of great masses of people. Through the inspiration of his leadership, the Jewish Daily Forward has become a great American journal and representative of all that is best and most idealistic in our life.—The New Leader.

"Nickel-Nite" Sponsored by Slovene Center Social Club

CHICAGO.—Folks for a good time this Saturday evening, May 16 at 8 o'clock you are invited to attend the "Nickel-Nite" Social sponsored by the Slovene Center Social Club. This affair will be held at 2301 S. Lawndale Avenue.

This social is called "Nickel-Nite" because the beer and other refreshments also sandwiches will be sold at five cents.

Admission will be free. Johnny Beton will squeeze out the polka tunes and popular music for both the young and old folks to dance to.

Come early and meet the gang and get in on the surprise promised by the kitchen department.

METICULOSITY

In one of the towns of the Pacific Coast a distinct earthquake shock was felt recently and when the municipal building rocked perceptibly the city fathers, then in session, left without bothering about the usual formalities.

The clerk, a man of rules and regulations, was hard put to give his minutes the proper official tone. Finally he evolved this masterpiece:

"On motion of the city hall, the council adjourned."

Gambling is the child of Avarice, the brother of Iniquity and the father

MISUSE OF WORDS

The Chamber of Commerce of the United States, at its meeting in Chicago, adopted resolution which says, **"There should be immediate legislation by the federal congress to protect the right to work."**

No, gentle reader, the chanmebr did not mean that congress should provide for the employment of the present unemployed, nor for the employment of the millions who will otherwise be unemployed after the war ends. It did not really mean that workers should have the right to work. It only meant that they should have the right to work in spite of unions. In other words, itwants congress to legislate the open shop.

This shows once more how language can be manhandled. "The righ to wirk!" Does not that expression instantly make you think of guaranteed employment? Does it not make you think that those using the term are both so statesmanlike and so humanitarian that they recognize the right of a human being to an opportunity to earn a living and want such changes in the laws and industrial arragnements as will avoid depressions and insure that right?

But when you read the story you find that no such thing is intended. Words are distorted from their meaning so that "the right to work" only means legislation enabling employers to ged rid of unions. It isn't sympathy with the non-union man at all nor any desire that the right to work should be assured to all willig workers.

Poor old English language! It has no way to defend itself against those who twist its meaning. Will not some other organization please adopt "The right to work" as its slogan and give the words their proper meaning? It would be a splendid slogan, rightly used, for the object would be excellent. Everyone should have the right to work, and that right should be guaranteed. If we do not miss our guess, this is definitely on the agneda of progress for the future.—Milwaukee Post.

A Critical Opinion From "The Progressive"

Pollyanna Hokum

A dangerous over-optimism seems to be stealing over the country. Somehow the word has gone out that the tide has turned, not only in Europe but in the Far East too, and that victory will come this Summer or Fall. aerial dog-fight over Burma, the Germans cling tenaciously to every major Axis gains. And the Nazis take a hand by feeding the world what it dearly wants to hear—stories of shortages and discontent within Germany.

While the newspapers overplay a Commando raid on France or an earial dog-fight over Burma, the Germans cling tenaciously to verey major position on the 2,0000-mile Russian front and the Japanese conquer strategic Burma and thus menace all of China and India.

We're not arguing for a moment that Americans ought to load themselves down with sack-cloth and ashes and chant a dirge of doom. But we do feel that there's too much distortion of the news, too much Pollyanna hokum about how wonderfully we're doing, and too little willingness on the part of our officials to tell us the truth.

That's why it was so helpful last week to have two of the nation's foremost air experts—Capt. Eddie Rickenbacker and Maj. Alexander P. de Seversky—speak up bluntly and critically about the way we're conducting the war.

Completing a 15,000-mile inspection flight at the request of the government, Rickenbacker warned that there is too much of a "gimme" complex in the country and then added:

"Many of us still do not understand that we can lose this war. Not only can we lose it—but we are losing it. We have been losing it every day, every week, and every month since Dec. 7.

"We must stop losing the war before we can start to win it, for to date, we have lost the war. In five months our military failures have already prolonged the war two years beyond what it should have been."

And Maj, de Seversky, alarmed at official blundering and lack of vision, declared that "the clear need is to forestall events by seeking out the causes of our backwardness and eliminating them with relentless vigor." Striking at "bureaucratic inertias and privileges," he called on the President to "clean house at the top."

Here are man who, like Maj. Al Williams, understand our shortcomings in the most vital field of modern warfare—airpower—and who are profoundly dissatisfied with our progress, or lack of it, to date.

Hard-headed realists, they know that only pitiless self-examination, followed by prompt and decisive correction of the weaknesses disclosed, can end our string of defeats. This attitude could be emulated with considerable profit by those of our public officials who want to silence critics and who believe it is better to repeat mistakes than to expose them.—The Progressive.

WHY $25,000?

We hail as a step in the right direction the President's stand for a top net income of $25,000 per year for any individual. Surely, so long as the great majority of us are able to exist on less than a tenth of that amount, there is no reason why even the most pampered should have more than the top sum advocated by Mr. Roosevelt.

However, we would like to know why even that amount should go to nay single person.

The argument that certain people need so much to maintain accustomed living standards is specious; most, probably all, of those in the $25,000 class are paid for owning jobs or controlling workers and must be rated as social parasites. The argument that insurance commitments require large incomes is without justification; under a decent economy it would be neither necessary nor permissable to inherit large estates. The argument that men of large incomes like to contribute to charity is an insult to the public intelligence; by producing for use in time of peace, as we now produce for the uses of war, we could forego the degrading influence of private charity.

And, anyway, why should anybody want $25,000 when we live under a rationing system which makes it impossible to spend that much for our own satisfaction?

Without bothering to search the records, we can predict right now that the $25,000 incomes will not go to workers or to soldiers, but to owners. What, we then ask, is so wonderful or necessary about ownership? Will the people who lay claim to the natural resources and industries of our nation forbid their use unless they are bribed? If so, we have still another reason for taking over the menas of production and distribution and using them for the common good —just as the low-income humans are taken to fight in the war and to serve in industry.—Reading Labor Advocate.

COUGHLIN

In Catholic circles, there has been much talk about Arch-bishop Edward Mooney's last-minute whitewash of the Church position in regard to Fether Charles E. Coughlin. Archbishop Mooney says that Coughlin wrote a letter in May, 1940, disclaiming all further responsibility for Social Justice. And, the Catholics say, once this was done, what else could the Church do? How could it realize that Coughlin was lying?

Such ingenuousness on the part of experienced men is hard to understand. But even granting, for the sake of argument, that the Church had no knowledge of Coughlin's deception, it could nevertheless have utterly destroyed Social Justice by a very simple procedure. It is a procedure which the Church uses with great frequency against the movie industry. When the Church does not like a certain movie, it merely forbids Catholics to see it. When it disapproves a book, parish priests instruct their people not to read it. Social Justice was never banned or proscribed by the Church. Catholics were never shown in any way that the Church disapproved of its treasonous writings. Social Justice, which has since horrified many members of the hierarhy, was even distributed from churches.

And, as the Church moans indignant over the deliberate and barefaced lie which a priest put over on his Archbishop, I wonder how it is that no action has been taken by the hierarhcy against Coughlin. — By Robert Trevor in The New Leader.

REFLECTIONS

By the EDITOR of the Reading Labor Advocate

So they Said: "Socialism will reduce everybody to a dead level." And they turned away with a smug smile. They were well pleased with themsleves, those go-getting wise guys of the middle class of two-score years ago, for they had won an argument.

And when we confounded them with the sheer logic of our Socialist philosophy, they patronized us. "Some day," they'd say, "some day we may have a controlled economy, but it will not come the way you Socialists want it to come and you won't be the ones to bring it about."

Well, We're wondering...

What on earth can those smart and supercilious people have been thinking of themselves since April 28, when the president spoke to the nation for the purpose of bolstering the social controls that, sure and plain, are levelling them down, down, down!

They don't have the benefits of Socialism now, but they are getting the equality which they saw as the great evil of Socialism. Like the laborer, they wil buy their tires when somebody gives permission. They will eat a half-pound of sugar each week the same as anybody else. They will charge what they are told to charge for the things they have to sell. They will wear clothing made of 40 per cent wool and 60 per cent rayon, their trousers will be cuffless and their women's girdles will be lacking in snap—not because that is how they want it, but because "it is not coming the way Socialists wanted it to come."

And are those ladies and gentlemen who viewed social inequalities and economic injustices with complete satisfaction now patting themselves on the back because time and economic change and worldwide war have made their prophesis come true?

(Yes, the shape of things is now as the Socialists would have them long ago. We're getting it all—except democratic management of the planned economy which is fast coming to be the American way of life.)

Are the people who rejected Socialism in the past happier, one wonders, because they waited until war and bloodshed compelled the changes of today?

Do they really prefer waste and war, slaughter and death and fascism to conservation and co-operation, peace and plenty and industrial democracy?

And if the things that have already come to pass have not yet borne heavilly upon the middle class of America, then let them ponder the implications of President Roosevelt's announcement that 70 billions of dollars is to be spent for war within the present year.

That isn't the way Socialists wanted to "get government in business." It's only how the government is forced to act when a social and economic system colapses as a result of its own rottenness.

But what does that 70 billions mean? It means that, if we are producing 100 billions in wealth, only 30 billinos will be left to provide food, clothing and shelter for the human needs of the majority who never will be in the armed forces.

No, that's not the way Socialists wanted it; it's only the way thing are.

Perhaps that 70 billions won't mean very much to the third of the nation that has always been ill-fed, ill-clothed and ill-housed; they can't be pushed much lower if they are to share in the work of producing for the war.

But for those well-fed and satisfied folks, who thought a successful sneer at Socialisim was a clinching argument, there's some bad times ahead.

A TIMELY REPRIMAND

The ILGWU Joint Board in San Francisco on April 9 adopted a resolution for "further guidance of all officers and Joint Board members," which reads:

"That no officer or member of the Point Board is to use the name of the union in connection with outside activities unless permission has been specifically obtained from the Joint Board for that purpose."

Specifically, this resolution was adopted as a rebuke to Paul Stein, chairman of the San Francisco Joint Board, who signed his name in official capacity to a "Free Browder" newspaper appeal without previously consulting the Joint Board.

The action of the San Francisco Joint Board is based on sound trade union policy. No officer of a labor union, certainly no officer of the ILGWU, has a right to attach his signature in an official capacity to any document relating to outside partisan activity without first obtaining authority from the body he is supposed to represent. The motive behind Paul Stein's action is transparent. The rebuke was well deserved. — Justice.

STALIN IN THE WAR OF WORDS

Regardless of what you may think of Joe Stalin—and for our money you're entitled to think what you please—no reasonable person can deny that he is playing a far abler and shrewder game in the war of words and nerves against the Axis than are any of the leaders of other Allied powers. The Soviet dictator never loses an opportunity (and conversely, American and British statesmen rarely seize the opportunity) to hammer at morale within Germany by trying to drive a wedge between the German people and their Nazi masters.

In his May Day order of the day Stalin again showed his awareness of the importance of what Upton Close calls the "spiritual front," for want of a better name. "For the German people," the Red leader said, "it becomes clearer and clearer that the only way out of this situation is the liberation of Germany from the adventurous clique of Hitler and Goering."

Astutely, he talked not only of liberating the German people, but he lashed out at the imperialism and plutocracy of the Nazi ruling crowd, charging that the rank and file of Germany were being forced to work and fight and die to "enrich German bankers and plutocrats." Thus Stalin stole Hitler's thunder, and even his language, for use against the Fuehrer.—Progressive.

DIOGENES FINDS HIS MAN—IN SEATTLE

SEATTLE, Wash.—Stand up and cheer, boys—here's a businessman who's got a good word for labor.

He's W. W. Williams, chairman of the Washington State Defense Counsil and former head of the Seattle Chamber of Commerce.

"We hear about labor's purported slowdown activities; we hear about rigid union regulations that threaten war production... but the spirit exhibited by labor here is the spirit of loyal American citizens who are truly loyal all-out America's war efforts," he said on May 2, in a statewide radio broadcast.

"If I interpret the spirit of labor throughout the nation, and I believe I do, then it means labor's shoulders are squarely behind the wheel of the war effort."

While fortune smiles you'll have a host of friends,
But they'll desert you when the storm descends.—Ovid.